

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

**ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО
ОБЛІКУ, АУДИТУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА ФІНАНСІВ В
УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ**

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції

м. Миколаїв, 20 травня 2021 р.

Миколаїв
2021

УДК 657.1.012

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету (протокол №12 від 17.06.2021 р.).

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

ШЕБАНІН В.С. – д-р техн. наук, професор, академік, ректор Миколаївського національного аграрного університету; **УСИКОВА О.М.** – д-р екон. наук, доцент, в.о. директора Навчально-наукового інституту економіки та управління; **ВИШНЕВСЬКА О.М.** – д-р екон. наук, професор, декан обліково-фінансового факультету; **КУЗЬОМА В.В.** – канд. екон. наук, доцент, декан факультету перепідготовки та підвищення кваліфікації; **ДУБІНІНА М.В.** – д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування; **СІРЕНКО Н.М.** – д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування; **ПОТРИВАЄВА Н.В.** – д-р екон. наук, професор кафедри обліку і оподаткування; **ЧЕБАН Ю.Ю.** - канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування.

Перспективи розвитку бухгалтерського обліку, аудиту, оподаткування та фінансів в умовах цифрової трансформації економіки : матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, м. Миколаїв; 20 травня 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021. 71 с.

У збірнику наведено матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Перспективи розвитку бухгалтерського обліку, аудиту, оподаткування та фінансів в умовах цифрової трансформації економіки», де викладено результати наукових досліджень здобувачів вищої освіти вітчизняних та зарубіжних ВНЗ.

Результати можуть бути використані для подальших досліджень, формування наукових ідей.

УДК 657.1.012

Миколаївський національний
аграрний університет, 2021

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ НА РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА АУДИТУ

Агафонов А.О. Операційні витрати в діяльності аграрних підприємств.....	5
Бабенко А.В. Облікові аспекти в управлінні дебіторською та кредиторською заборгованостями агровиробників.....	7
Барзенкова І.Я. Відображення в обліку витрат підприємства.....	11
Бельдій А.М. Вплив амортизації нематеріальних активів на податкові різниці при визначенні податку на прибуток.....	13
Гуцаленко Л.В. ІТ – аудит: масштабність розвитку за умов пандемії.....	16
Козир М.А. Облікова політика – основа побудови бухгалтерського обліку на підприємстві.....	18
Костирко А.Г., Стьопінова В.О. Облік дебіторської заборгованості та напрями його вдосконалення.....	20
Кравчук О.С. Подвійний запис як елемент методу бухгалтерського обліку.....	23
Марчук У.О. Реалії та проблеми ІТ - аудиту в умовах пандемії..	26
Нестерчук І.В. Розвиток бухгалтерського обліку в сучасних умовах цифрової економіки.....	29
Петрушенко М.В. Історичні аспекти розвитку бухгалтерського обліку в Україні.....	32
Стець А.В. Штрафні санкції та порушення, пов'язані з поданням фінансової звітності.....	35
Філіпенко Д.О. Типові помилки в обліку дебіторської заборгованості та їхні можливі наслідки.....	37
Чебан Ю.Ю., Хуторний Д.В. Організаційно-облікові особливості оформлення на роботу здобувача вищої освіти.....	39
Янковська Т.Ю. Цифровізація бухгалтерського обліку: перспективи та напрями розвитку.....	41

СЕКЦІЯ 2. DIGITAL-ІННОВАЦІЇ В ОБЛІКУ, АУДИТІ ТА ОПОДАТКУВАННІ

Бавикіна К.Є. Роль технології блокчейн у розвитку бухгалтерському обліку.....	44
--	----

Гуліч К.О. Вплив на систему оподаткування в Україні негативних наслідків, спричинених пандемією covid-19.....	46
Лугова О.І., Ярошук О.О. Digital-інновації в системі бухгалтерського обліку.....	49
Недбайло І.І. Перспективи розвитку digital-технологій в бухгалтерському обліку.....	50
Слесар Т.М. Перспективи та інновації в сфері оподаткування...	53

СЕКЦІЯ 3. ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Баришевська І.В., Мельник О.І. Роль і значення інформаційних технологій в управлінні проектами.....	56
Сирцева С.В., Цимбалюк Л.М. Особливості формування управлінської звітності в умовах цифровізації економіки.....	59

СЕКЦІЯ 4. ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФІНАНСОВІЙ, БАНКІВСЬКІЙ ТА СТРАХОВІЙ СФЕРІ

Шишпанова Н.О., Боднар О.А. Роль цифрових технологій у бізнес-процесах страхових компаній.....	62
Шишпанова Н.О., Кугляр А.А. Необхідність активізації діяльності страхового омбудсмена в Україні.....	65

СЕКЦІЯ 5. РОЛЬ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ТА ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Діденко О.А. Теорія та практика управління ризиками.....	68
---	----

СЕКЦІЯ 1. ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ НА РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА АУДИТУ

Агафонов А.О.,

здобувач вищої освіти факультету менеджменту
Науковий керівник: Козаченко Л.А., канд. екон. наук,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв

ОПЕРАЦІЙНІ ВИТРАТИ В ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасне розвинуте конкурентне середовище зумовлює аграрні підприємства України здійснювати пошук та реалізовувати ефективний інструментарій, що повинен забезпечити збільшення економічних вигод. Відтак, представники агробізнесу задля підвищення ефективності своєї діяльності впроваджують різні методи бізнес-аналітики, займаються пошуком та підбором економічних даних, аналізують підсумки своєї роботи та порівнюють їх з провідними представниками вітчизняного і зарубіжного аграрного ринку.

Безперечно підприємства аграрної сфери з метою якнайкращого задоволення існуючого попиту та забезпечення продовольчої безпеки країни повинні з одночасним підвищенням якості своєї продукції, знижувати витрати, зокрема операційної діяльності.

Відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначено, що саме основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю, являються операційною діяльністю [1].

У Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» сутність поняття «витрати» визначається як зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу [2].

Поняття операційних витрат трактується різними науковцями за акцентом на ті чи інші економічні пріоритети. Зокрема, В.М. Гончаров [3] під операційними витратами розуміються виражені в грошовій формі витрати трудових, матеріальних, нематеріальних,

фінансових ресурсів, що направлені на здійснення операційної діяльності.

В аграрній галузі операційні витрати є основною складовою витрат підприємства і ефективно їх планування, аналіз та контроль в управлінні бізнесом повинно починатися з обґрунтованого поділу витрат на окремі групи за певними ознаками, враховуючи взаємозв'язки між ними в процесі господарської діяльності.

У дослідженнях В.М. Гончарова операційні витрати за змістом операційного процесу виокремлюються на операційні витрати, що пов'язані із: виробництвом продукції; зі збутом продукції; повні операційні витрати [3].

Ф.Ф. Бутинець у своїй роботі класифікує витрати для потреб бухгалтерського управлінського обліку, враховуючи види діяльності за такими ознаками: елементи витрат (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати); статті витрат; спосіб включення до витрат окремих структурних підрозділів підприємства (прямі і непрямі витрати); обсяг виробництва продукції (змінні і постійні); звітні періоди (витрати звітних періодів та витрати майбутніх періодів); функціональне призначення [4].

В аграрному бізнесі порядок розрахунку витрат пов'язаний зі специфікою галузі, а саме технологічний процес виробництва сільськогосподарської продукції досить тривалий, особливо в рослинництві. Також особливістю є і період, за який формують інформацію про витрати, розраховується фактична собівартість продукції (робіт і послуг) в цілому за рік. Виняток становлять продукція, роботи, послуги допоміжних виробництв, фактична собівартість яких визначається щомісячно. В процесі планування та ведення бухгалтерського обліку аграрні підприємства формують виробничу собівартість, до якої включаються загальновиробничі витрати, та собівартість реалізованої продукції. Тому суб'єкти аграрного бізнесу задля забезпечення єдності в складі і класифікації витрат застосовують в роботі Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств [5].

Отже, операційні витрати аграрного підприємства формують узагальнюючі показники його господарської діяльності та безпосередньо впливають на фінансові результати. В свою чергу, всебічне урахування структури операційних витрат, оцінка їх рівня та

динаміки дозволить при управлінні аграрним бізнесом обґрунтовано їх оптимізувати, дотримавшись безпечності якості та обсягів продукції.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. №237 / Міністерство фінансів України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00_2 (дата звернення: 10.04.2021 р.).
2. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318/ Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#top> (дата звернення: 10.04.2021 р.).
3. Внутрішній економічний механізм підприємства: навч. посіб. / В.М. Гончаров та ін. Донецьк : СПД Купріянов В.С., 2007. 284 с
4. Бутинець Ф.Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2012. – №9(22). С. 11-18.
5. Про затвердження Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств: Наказ Міністерства аграрної політики України від 18.05.2001 р. №132 / Міністерство аграрної політики України. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FIN2842> (дата звернення: 19.04.2021 р.).

Бабенко А.В.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
 Науковий керівник: Козаченко Л.А., канд. екон. наук,
 доцент кафедри обліку і оподаткування
 Миколаївський національний аграрний університет,
 м. Миколаїв

ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ В УПРАВЛІННІ ДЕБІТОРСЬКОЮ ТА КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЯМИ АГРОВИРОБНИКІВ

Плинність умов функціонування агробізнесу в умовах сьогодення, зумовлює зниження рівня платіжної дисципліни та своєчасності виконання договірних зобов'язань. Як результат така неплатоспроможність підприємств, відсутність чіткого планування, об'єктивного аналізу і своєчасного контролю господарської діяльності, а також нестабільність ринкового середовища і постійні інфляційні процеси, під час розрахункових операцій призводять до

підвищення величини як дебіторської, так і кредиторської заборгованості агровиробників.

Також одним із суттєвих факторів у формуванні моделі управління заборгованостями агровиробників є налагодження саме облікових процесів. Наразі належна сучасна автоматизація роботи всіх економічних підрозділів, в першу чергу бухгалтерської служби, забезпечує ефективне планування фінансових потоків, раціональне використання власних та позикових ресурсів.

Дослідженням питань облікових процесів, аналізу і контролю кредиторської і дебіторської заборгованостей займалися такі вітчизняні вчені: Бутинець Ф.Ф., Джангіров О.Г., Домбровський А.Ю., Дрabanіч А.В., Драчук С.О., Козаченко Л.А., Пушкар М.С., Собчишин В.М., Соловей Н.В., Турпак Ф.Г. і інші. У своїй праці вони обґрунтовують методологію сутності даного питання. Однак, зміни методології бухгалтерського обліку дебіторської і кредиторської заборгованості у вітчизняній практиці викликають потребу в дослідженні їх взаємозв'язку з процесами управління агровиробників.

Відповідно до п.5 НП(С)БО 10 дебіторською заборгованістю визнається актив, якщо існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод та може бути достовірно визначена її сума [1]. Щодо кредиторської заборгованості, то це поняття в економічній літературі досить часто ототожнюється з поняттям «зобов'язання». Відповідно до п.5 НП(С)БО 11 зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення [2].

Нововведення у НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [1] та НП(С)БО 11 «Зобов'язання» [2], що відбулися відповідно до наказу Міністерства фінансів України від 16.09.2019 р. № 379 «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку», визначено нові вимоги щодо оцінки довгострокових зобов'язань та довгострокової дебіторської заборгованості [3]. Зміни стосуються оцінювання довгострокової дебіторської заборгованості та довгострокових зобов'язань за теперішньою (дисконтованою) вартістю, що обов'язково вказується в обліковій політиці. Вивчаючи роботи науковців і практиків-бухгалтерів, стає зрозуміло, що вже при формуванні облікової політики агропідприємства закладаються дієві підходи щодо управління кредиторської і дебіторської

заборгованостями [4]. Сам процес управління дебіторською і кредиторською заборгованостями представляє собою систему стратегічних та оперативних заходів, що повинні підтримувати їх керований стан та ухвалювати ефективні управлінські рішення [5]. Актуальною сьогодні для агровиробників є криза неплатежів, що невід'ємною складовою системи управління дебіторської та кредиторської заборгованостями. І саме приділення уваги управлінню кредитною політикою, дозволить уникати утворення некерованої заборгованості в агробізнесі. Так, на думку вчених-економістів під управлінням кредитною політикою агровиробника розуміється процес прийняття стратегічних і оперативних управлінських рішень щодо забезпечення оптимального для певних умов стану дебіторської заборгованості, зокрема її розміру, строків оплати, обсягів інвестицій у неї, частки сумнівних боргів [5].

Задля створення умов дієвого управління заборгованістю агровиробників в Україні впроваджується такий досить доступний інструмент кредитування як аграрна розписка. На сьогодні понад 1,5 мільярдів доларів залучено вітчизняними аграріями за допомогою аграрних розписок, призначенням яких є доступ до фінансування для мікро, малих та середніх агровиробників, котрі найбільше потребують обігових коштів. Законодавство визначає аграрну розписку як товаророзпорядчий документ, що фіксує безумовне зобов'язання боржника, яке забезпечується заставою, здійснити поставку сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти на визначених у ньому умовах. Від того, в обмін на товар чи грошові кошти була видана аграрна розписка, буде організовано і порядок її обліку [6].

Наразі обговорюється законопроект №2805-Д щодо функціонування та обігу аграрних розписок. Нововведенням є переформатування аграрної розписки у неемісійний цінний папір, що існує в формі електронного документа в Реєстрі аграрних розписок. Також зазначений документ передбачає спрощення та здешевлення інструменту, автоматизацію операцій з аграрними розписками та диверсифікацію у нові сегменти аграрного сектору [6].

Сьогодні вимагає задля управління агропідприємством, в тому числі і управління заборгованостями, найбільш оптимального вдосконалення облікового процесу, яким є автоматизація. Наразі не всі представники агробізнесу приділяють автоматизації облікових процесів увагу віддаючи розвиток свого бізнесового потенціалу.

Перш за все автоматизація облікових процесів передбачає комплекс заходів пов'язаних із забезпеченням бухгалтерської служби сучасною комп'ютерною технікою та доступом до Інтернету, а також підключенням до всіх необхідних державних реєстрів та систем. Щодо управління заборгованістю, то при автоматизації обліку доцільно створити інформаційні бази дебіторської і кредиторської заборгованостей; проводити систематичний моніторинг електронної бази даних по взаємних вимогах і зобов'язаннях; здійснювати пошук та оцінку найбільш раціональних способів погашення взаємної заборгованості; використовувати взаємозалік між клієнтами шляхом поступового скорочення обсягів заборгованості; організувати повний та достовірний облік розрахунків з дебіторами і кредиторами та складання звітності [7].

Отже, формування ефективного облікового процесу щодо кредиторської і дебіторської заборгованостями агровиробників мінімізує ризики неплатоспроможності, забезпечить їх ліквідність, створивши умови отримання об'єктивної та своєчасної інформації, в тому числі з використання сучасних систем управління.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 № 237 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text> (дата звернення: 10.02.2021 р.).

2. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2020 № 20 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text> (дата звернення: 10.02.2021 р.).

3. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 16.09.2019 р. № 379 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1065-19#Text> (дата звернення: 09.03.2021 р.).

4. Козаченко Л.А. Управління заборгованістю агровиробників у призмі облікових процесів. *Розвиток українського села – основа аграрної реформи в Україні*: матеріали Причорноморської регіональної наук.-практ. конф. професорсько-викладацького складу, м. Миколаїв, 21-23 квітня 2021 року. Миколаїв: МНАУ. С. 14-16.

5. Собчишин В.М., Драчук С.О., Джангіров О.Г., Домбровський А.Ю. Управління дебіторською заборгованістю підприємства з метою уникнення кризи неплатежів. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. – URL:

<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8320> (дата звернення: 10.05.2021).
DOI: 10.32702/2307-2105-2020.11.58

6. Бізнес підтримує вдосконалення механізму аграрних розписок. Європейська Бізнес Асоціація: веб-сайт. URL: <https://eba.com.ua/biznes-pidtrymuje-vdoskonalennya-mehanizmu-agrarnyh-rozpysok> (дата звернення: 18.05.2021).

7. Проблеми обліку дебіторської заборгованості / Н. В. Соловей та ін. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/514-1995-1-PB.pdf> (дата звернення: 18.03.2021).

Барзенкова І.Я.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Науковий керівник: Дубініна М.В., д-р. екон. наук,
професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв

ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

Важливе значення відіграє науково-обґрунтований бухгалтерський облік витрат виробництва, що формує інформацію про використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, собівартості виробництва і реалізації, виробництва і реалізації, а в кінцевому результаті показники ефективності роботи підприємства і об'єднань.

Облік виробничих витрат є лише однією з частин структури управління будь-якого підприємства, і повинен бути організований таким чином, щоб відповідати потребам ефективного прийняття управлінських рішень. Колишній підхід з акцентом на стандартизовані процедури поступився місцем більш гнучким системам обліку, які орієнтовані на використання можливостей підприємства.

У сучасній економічній літературі існують різні трактування поняття витрати. Розбіжності виникають у зв'язку з різними підходами до цієї категорії. В одних літературних джерелах «витрати» розглядаються з позицій придбання засобів виробництва, в інших - з позицій використання у процесі виробництва.

На думку даних науковців економічні витрати складаються з двох частин: явних і неявних. Явні витрати (розрахункові, зовнішні) - це платежі за ресурси, що не належать власникам фірми (паливо,

сировина, електроенергія тощо); неявні (внутрішні) - платежі за використання ресурсів, що є власністю виробника і не оплачуються (грошові платежі, які б могла отримати фірма при найвигіднішому самотійному використанні даного ресурсу). Із бухгалтерської точки зору, витрати - це тільки конкретні витрати ресурсів, тобто зовнішні або явні витрати [1, с. 13].

Бухгалтерський облік повинен забезпечити дані не лише про обсяг продукції та доходи від їх реалізації, а й про асортимент продукції, масштаби продажу, ціни, собівартість, витрати на збут, витрати на маркетингові дослідження, канали збуту та інші [2].

При побудові обліку витрат на виробництво за основу слід приймати змістовну характеристику виробництва, як суспільного явища. Процес виробництва являє собою процес поєднання живої праці з засобами виробництва. Так як цей процес відбувається безперервно, то він вимагає і безперервних затрат засобів праці і предметів праці.

Останнім часом виникає думка про те, що склад собівартості повинен вирівнюватись: чим вищий рівень виробництва і управління, тим більше затрат повинно включатись в собівартість.

Тому в собівартість, в першу чергу, слід включити затрати, які за своїм економічним змістом є витратами виробництва. Сукупність витрат суспільства на виробництво продукції визначається із своєї вартості продукції. Витрати виробництва на рівні підприємства є частиною суспільних витрат виробництва. Від суспільних витрат слід відрізнити собівартість продукту, яка у вартісному вираженні відображає лише ті витрати, які робить конкретна господарська система: підприємство, цех, бригада.

В умовах ринкових відносин витрати виробництва дорівнюють вартості виготовленого продукту. Вони є сумою вартості витрачених на виробництво продукту засобів виробництва.

Взагалі під методом обліку витрат на виробництво розуміють прийоми по збору, групуванню в обліку інформації про виробничі витрати і обчислення фактичної собівартості продукції для контролю за витратами виробництва.

Дослідивши і проаналізувавши думки різних авторів ми можемо запропонувати своє визначення терміну загальновиробничих витрат. Загальновиробничі витрати – це такі витрати, які не відносяться до категорії прямих. До цієї групи входять витрати на обслуговування сільського господарства, будівельні роботи, утримання машин і

обладнання, а також витрати пов'язані з управлінням цехами і бригадами.

Список використаних джерел

1. Губарик О.М. Оцінка ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства на підставі фінансової звітності та бухгалтерського балансу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. №23. С.38-41.

2. Чацкіс Ю.Д., Наумчук О.А. Визначення методів формування системи облікового забезпечення управління суб'єктами господарювання. *Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі. М. Туган-Барановського. Сер. Економічні науки*. 2009. № 4. С. 227-234.

Бельдій А.М.,
аспірантка кафедри обліку та оподаткування,
Науковий керівник: Гуцаленко Л.В.,
д-р екон. наук, професор,
професор кафедри обліку та оподаткування,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України,
м. Київ

ВПЛИВ АМОРТИЗАЦІЇ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ НА ПОДАТКОВІ РІЗНИЦІ ПРИ ВИЗНАЧЕННІ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК

Нематеріальні активи – це об'єкти, в яких відсутня фізична та нематеріальна форма. Як і будь-який інший об'єкт, що знаходиться у власності або розпорядженні підприємства, нематеріальний актив також має свій термін придатності, що підлягає розрахунку амортизації. Правильність та повне відображення розрахунку амортизаційних відрахувань впливає на розмір податків.

Податкову амортизацію нараховують платники податку на прибуток, які використовують різниці під час визначення бази оподаткування, а саме: підприємства, які мають бухгалтерський дохід за останній рік від усіх видів діяльності понад 20 млн грн (а за підсумками 2020 р. – 40 млн грн); підприємства, які мають бухгалтерський дохід за останній рік від усіх видів діяльності не більше 20 млн грн (для 2020 р. – не більше 40 млн грн), але не відмовилися від різниць [1].

Згідно п. 138.3.4. Податкового кодексу України встановлено строки нарахування амортизації нематеріальних активів (табл. 1).

Проте, якщо відповідно до правовстановлюючого документа строк дії права користування нематеріального активу не встановлено, то такий строк корисного використання визначається платником податку самостійно, але не може становити менше двох та більше 10 років.

Таблиця 1 Строки нарахування амортизації нематеріальних активів

Групи	Строк дії права користування
Група 1 - права користування природними ресурсами (право користування надрами, іншими ресурсами природного середовища, геологічною та іншою інформацією про природне середовище)	Відповідно до правовстановлюючого документа
Група 2 - права користування майном (право користування земельною ділянкою, крім права постійного користування земельною ділянкою відповідно до закону, право користування будівлею, право на оренду приміщень тощо)	Відповідно до правовстановлюючого документа
Група 3 - права на комерційні позначення (права на торговельні марки (знаки для товарів і послуг), комерційні (фірмові) найменування тощо), крім тих, витрати на придбання яких визнаються роялті	Відповідно до правовстановлюючого документа
Група 4 - права на об'єкти промислової власності (право на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, сорти рослин, породи тварин, компонування (топографії) інтегральних мікросхем, комерційні таємниці, в тому числі ноу-хау, захист від недобросовісної конкуренції тощо), крім тих, витрати на придбання яких визнаються роялті	Відповідно до правовстановлюючого документа, але не менш як 5 років
Група 5 - авторське право та суміжні з ним права (право на літературні, художні, музичні твори, комп'ютерні програми, програми для електронно-обчислювальних машин, компіляції даних (баз даних), фонограми, відеограми, передач (програми) організацій мовлення тощо), крім тих, витрати на придбання яких визнаються роялті	Відповідно до правовстановлюючого документа, але не менш як 2 роки
Група 6 - інші нематеріальні активи (право на ведення діяльності, використання економічних та інших привілеїв тощо)	Відповідно до правовстановлюючого документа

Джерело: [2]

Відповідно, при визначенні та нарахуванні амортизації на нематеріальні активи виникають податкові різниці. Дані, зазначені в таблиці показують, що мінімальні терміни використання нематеріальних активів визначені лише для 4 групи (не менше, ніж 2 роки) та для 5 групи (не менше, ніж 5 років). Відповідно, якщо строки дії прав користування нематеріальними активами з вищенаведених груп у правовстановлюючих документах менше тих, що передбачені ПКУ, то в підприємства виникнуть різниці при нарахуванні амортизації за правилами бухгалтерського й податкового обліку, що збільшить фінансовий результат до оподаткування.

Тож амортизація впливає на фінансовий результат в цілях оподаткування. Вплив бухгалтерської та податкової амортизації на фінансовий результат зі звіту про фінансові результати наведено у таблиці 2.

Таблиця 2 Вплив бухгалтерської та податкової амортизації на фінансовий результат зі звіту про фінансові результати

Фінансовий результат до оподаткування (рядок 2290 або 2295 Звіту про фінансові результати)	
+ (збільшує фінансовий результат)	— (зменшує фінансовий результат)
Амортизації основних засобів або нематеріальних активів відповідно до П(С)БО або МСФЗ (пункт 138.1 ПКУ)	Амортизація основних засобів або нематеріальних активів відповідно до пункту 138.3 ПКУ

Джерело: [3]

Податкова амортизація завжди менше бухгалтерської. Тому, можна говорити про те, що в цілях розрахунку податку на прибуток фінансовий результат зі звіту про фінансові результати збільшується на різницю між бухгалтерською та податковою амортизацією. Цю різницю формують обмеження, які встановлені у Податковому кодексі по відношенню до розрахунку податкової амортизації.

Наприклад: Рядок 2290 (фінансовий результат до оподаткування) Звіту про фінансові результати складає 100 000 грн. Сума нарахованої амортизації відповідно до П(С)БО або МСФЗ складає 50 000 грн. Сума амортизації, визначена відповідно до норм Податкового кодексу складає 40 000 грн. Прибуток до оподаткування = $100\,000 + 50\,000 - 40\,000 = 110\,000$ грн. Позитивна різниця між податковою та бухгалтерською амортизацією у прикладі складає 10 000 грн. Саме ця сума у підсумку і збільшить прибуток підприємства для податкових цілей.

Отже, нарахування амортизації нематеріальних активів має значний вплив на податкові різниці при визначенні податку на прибуток, а саме виникає позитивна різниця.

Список використаних джерел

1. Податкова та бухгалтерська амортизація: що спільного, у чому відмінність. *Uteka*: веб-сайт. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-nalogi-i-otchetnost-10-nalogovaya-i-buxgalterskaya-amortizaciya-cho-obshego-i-v-chem-otlichiya> (дата звернення: 28.03.2021).

2. Податковий Кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI із змінами і доповненнями. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T102755.html (дата звернення: 28.03.2021).

3. Відмінності податкової та бухгалтерської амортизації в якості податкових різниць з податку на прибуток. *Бухгалтер.com*: веб-сайт. URL:

<https://byhgalter.com/vidminnosti-podatkovoi-ta-buxgalterskoї-amortizacii-v-yakosti-podatkovix-riznic-z-podatku-na-pributok/> (дата звернення: 28.03.2021).

Гуцаленко Л.В.,
д-р екон. наук, професор,
професор кафедри обліку та оподаткування
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ІТ – АУДИТ: МАСШТАБНІСТЬ РОЗВИТКУ ЗА УМОВ ПАНДЕМІЇ

Досягнення в галузі інформаційних технологій у поєднанні з реальним часом супроводжують глобальні зміни у веденні бізнесу та кидають виклик життєдіяльності різним професіям та зокрема професії аудитора.

Щоб покращити це розуміння, доцільно розглянути питання про те, як аудит змінювався з офіційного початку та до ХХІ століття. Промислова революція та вибух, що призвів до зростання ділової активності, призвели спонукали до широкого застосування методів аудиту. Залізниця, намагаючись звітувати та контролювати витрати, виробництво та експлуатаційні коефіцієнти, були основними каталізаторами для розвитку бухгалтерської професії в США [1]. Зокрема, фірми усвідомили необхідність механізмів виявлення шахрайства та фінансової звітності, і інвестори дедалі більше поклалися на фінансові звіти, коли корпорації почали брати участь у фондовому ринку.

Хоча ці проблеми спричинили розширення використання механізмів бухгалтерського обліку та аудиту, саме після обвалу фондового ринку 1929 року аудит став обов'язковим процесом у США.

У 1954 р. UNIVAC (UNIVersal Automatic Computer) був представлений як одна з перших діючих електронних систем бухгалтерського обліку в США. Однак аудитори почали серйозно розглядати питання аудиту в комп'ютеризованому контексті лише на початку 1960-х. У 1961 році Фелікс Кауфман написав книгу про електронну обробку та аудит даних, де порівнює аудит за допомогою комп'ютера. В 1963 році International Business Machines (IBM) випустила свою IBM 360, і цей пристрій зробив обчислення більш

доступними, ніж будь-коли.

Розвиток і поширення технологій, як персональний комп'ютер, призвів до того, що електронна обробка даних стала більше широко поширеною в організаціях.

Узагальнюючи вище викладене можна стверджувати, що аудит зберігає дуже цікаве минуле, і уточнення що відбувається на шляху його розвитку в кінцевому рахунку створило можливості для вдосконалення аудиту.

Отже, ІТ Аудит - це аудит ІТ-системи, операції та пов'язані з ними організації управління процесами. Його реалізація можлива з аудитом фінансової звітності, вибіркоким аудитом або тематичним аудитом.

Зважаючи на ситуацію, що виникла у зв'язку з пандемією у світі, поточний прогноз щодо COVID-19 настільки невизначений, що багато бізнес-функцій, які вважаються "не критичними", як частина багатьох планів безперервності бізнесу, швидко стають критичними для здатності організації функціонувати або навіть виживати.

Хоча більшість організацій мають плани безперервності бізнесу та управління кризисними ситуаціями, складно бути повністю готовими до пандемії такого масштабу.

ІТ-відділи - це двигуни, що керують віддаленою роботою та знаходяться під значним тиском для підтримки альтернативного робочого середовища. Керівництво ІТ щодня реагує на незаплановані події та запити від бізнесу, підвищуючи ймовірність ризикової події, а аудит повинен продовжувати надавати ефективні гарантії в ці невизначені часи, і це, мабуть, ще важливіше, щоб забезпечити управління ризиками, а контроль забезпечити ефективними.

До основних цілей ІТ-аудиту включають:

1. оцінити надійність даних ІТ-систем, які впливають на фінансову звітність;
2. Оцінити ефективність ІТ-контролю, щоб забезпечити функціонування систем за призначенням;
3. перевірити дотримання чинного законодавства, політики та стандартів на підприємстві.

Процес проведення ІТ-аудиту можна узагальнити у наступні п'ять кроків:

1. визначити мету та обсяг ІТ-аудиту;
2. розробити план аудиту для досягнення цілей аудиту;
3. зібрати інформацію про відповідні ІТ-системи, операції та

пов'язані з ними елементи керування;

4. виконати аудиторські випробування на ключових ІТ-контролях, використовуючи автоматизовані методи аудиту (СААТ-computer-assisted audit tools and techniques), де це доречно;

5. сформуванати звіт про результати аудиту.

З настанням пандемії стратегічні проекти компаній призупинилися, тоді як ІТ-команди зосереджуються на підтримці робочої сили та забезпеченні віддаленої роботи. Адже, саме ІТ-команди настільки зосереджені на забезпеченні доступності системи та підтримці віддаленого робочого середовища, що виконання контролю стає менш пріоритетним.

Отже, отримавши оцифрування та штучний інтелект для якісних високоефективних аудитів, повертатись до попереднього аудиту немає сенсу, адже майбутнє аудиту в межах досяжності та ближче, ніж будь-коли.

Список використаних джерел

1. Chandler, A.D., Jr. (1977). *The Visible Hand: The Managerial Revolution in American Business*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.

Козир М.А.,

здобувач вищої освіти 5 курсу, обліково-фінансовий факультет,

Науковий керівник: Сирцева С.В., канд. екон. наук, доцент,

доцент кафедри обліку і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА – ОСНОВА ПОБУДОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Облікова політика будь-якого підприємства є одним із основних інструментів управління господарською діяльністю. Вона дозволяє сформуванати систему бухгалтерського обліку на підприємстві, проаналізувати та змодельувати обліковий процес, визначити та затвердити оптимальні способи (методи, процедури) ведення бухгалтерського обліку, які поєднуються зі стратегією розвитку підприємства незалежно від сфери його діяльності.

Крім того, облікова політика здійснює вагомий вплив на основні аспекти формування найважливіших величин економічних показників підприємства, податкового прогнозування і ціноутворення.

Облікова політика є складовою частиною фінансової звітності і повинна розроблятися самостійно кожним підприємством в Україні, зареєстрованим у встановленому чинним законодавством порядку [1].

При виборі облікової політики необхідно враховувати наступні фактори:

- організаційно-правову форму(статус) підприємства;
- форму власності;
- галузеву належність;
- розміри підприємства;
- наявність структурних підрозділів;
- стратегію фінансово-економічного розвитку;
- рівень окупності витрат;
- рівень технічної оснащеності підприємства;
- кадрове забезпечення (рівень кваліфікації бухгалтерських кадрів, ініціативність керівників);
- економічний стан на підприємстві в Україні в цілому;
- стан законодавства [2, с.109].

Облікова політика повинна чітко розкривати інформацію щодо обліку на підприємстві. Замість того, щоб вносити непотрібні корективи, політика повинна представляти кожну частину інформації як достовірну і зрозумілу користувачу.

Сформована облікова політика підприємства повинна обов'язково відповідати видам діяльності підприємства і цілям, які переслідує підприємство, здійснюючи ту чи іншу господарську діяльність.

За формою, облікова політика підприємства має вигляд наказу керівника (власника). Безпосередньо наказ про облікову політику затверджує вибір методів та способів ведення обліку здійснених на основі професійного судження [3, с.13].

Згідно зі ст. 4 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [4], змінити облікову політику підприємство може тільки у виключних випадках, прямо встановлених Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. Тобто керівництву дозволяється змінювати свою облікову політику, якщо:

- це вимагається стандартом;
- зміна облікової політики призводить до надання більш достовірної і точної інформації за операціями та фінансової звітності.

Перегляд окремих положень облікової політики можливий також за наявності впевненості підприємства в тому, що такі зміни

забезпечать більшдостовірне відображення подій або господарських операцій у його фінансовій звітності.

Не вважається зміною облікової політики встановлення облікової політики для: подій або операцій, які відрізняються за змістом від попередніх подій або операцій та (або) подій або операцій, які не відбувалися раніше [5, с.67].

Удосконалена облікова політика організації повинна надати істотний вплив на значення таких показників, як виробничі витрати, прибуток, податок на прибуток, додана вартість і майно, показників фінансового стану підприємства.

Таким чином, облікова політика - це правила підприємства, яких воно повинно дотримуватися. Вона забезпечує основу, в межах якої активи, зобов'язання, доходи і витрати визнаються, оцінюються і відображаються у фінансовій звітності, а також сприяє підвищенню порівнянності фінансової інформації.

Список використаних джерел

1. Кузьмінський Р. Реформування бухгалтерського обліку. *Фінанси України*. 2010. №8. С. 59-63.
2. Чібісова І.В., Драченко Д.В. Сутність облікової політики підприємства. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2016. Вип. 1(55). С.108-111.
3. Бондаренко Н.М. Теоретичні основи організації обліку на підприємстві. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип.4. С.10-14.
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 р. №996–XIV / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 07.05.2021).
5. Кулик В.А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку: Монографія. Полтава : РВВ ПУЕТ, 2014. с.373.

Костирко А.Г.,

канд. екон. наук, старший викладач
кафедри обліку і оподаткування

Стьопінова В.О.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв

ОБЛІК ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ТА НАПРЯМИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

Діяльність суб'єктів господарювання базується на економічних взаємовідносинах із контрагентами. У процесі цих взаємовідносин

часто виникає дебіторська заборгованість, як наслідок впливу багатьох чинників. Дебіторська заборгованість має значний вплив на діяльність і фінансові результати підприємств, а тому є важливим об'єктом управління. Інформаційним забезпеченням управління слугує ефективна організація бухгалтерського обліку, зокрема дебіторської заборгованості. Ведення бухгалтерського обліку, як в нашій країні, так і в інших, має певні особливості. Обрання Україною європейського вектору розвитку знайшло відображення у всіх сферах національної економіки. Серед результатів підписання Угоди про асоціацію між Україною і Європейським Союзом слід відмітити поступове наближення у сфері бухгалтерського обліку. В Україні все частіше починають використовувати міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та міжнародні стандарти фінансової звітності, що призводить до актуалізації питання гармонізації даного виду обліку. Окремі елементи обліку дебіторської заборгованості потребують наукових досліджень, тому що вітчизняний та міжнародний облік дебіторської заборгованості відрізняються методикою.

Питання обліку дебіторської заборгованості висвітлені у наукових працях таких вітчизняних науковців, як К.В. Безверхий, Ф.Ф. Бутинець, Ю.А. Верига, Т.С. Гайдучок, Т.В. Давидюк, Г.В. Нашкерська, І.Б. Садовська та ін.

На достовірність облікових даних здійснює вплив правильне визнання та оцінка дебіторської заборгованості. Цей процес регулюється НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», у якому дебіторська заборгованість визнається активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод та може бути достовірно визначена її сума [1, 2].

З метою підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства важливого значення набуває класифікація дебіторської заборгованості. У національному положенні даний об'єкт обліку класифікується за різними класифікаційними групами, а у міжнародних стандартах висвітлюється за основними ознаками. За очікуваними термінами погашення, які встановлюються в договорах, заборгованість поділяється на: поточну дебіторську заборгованість – заборгованість, яка повинна бути погашена протягом одного року чи операційного циклу (залежно від того, який період довше); непоточну (довгострокову) заборгованість, яку в окремих країнах поділяють на середньострокову та довгострокову [4].

Для контролю за дебіторською заборгованістю підприємство формує резерв сумнівних боргів. Згідно з НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» величина резерву сумнівних боргів визначається за одним із методів: застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості; застосування коефіцієнта сумнівності [1].

Проте, як зазначає Ю.А. Верига, сьогодні одним із найбільш суперечливих питань бухгалтерського обліку є облік дебіторської заборгованості, що пов'язано з існуванням проблеми неплатежів та її постійного зростання. Суб'єкти господарювання у своїй більшості не створюють резерв сумнівних боргів і, відповідно, відображення в балансі первісної вартості дебіторської заборгованості, чим завищують загальну вартість активів. Підприємства на перший план висувають вирішення власних проблем, замість виконання фінансових зобов'язань перед партнерами [4].

До проблемних аспектів бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості можна віднести стан класифікації та обліку дебіторської заборгованості на рівні задоволення різних користувачів інформацією про її стан; зміст бухгалтерських записів, що визначаються в процесі визнання і оцінювання дебіторської заборгованості. Потребує вдосконалення політика управління дебіторською заборгованістю, адже саме вона визначає ефективність роботи підприємства [5]. Варто відмітити, що для різних цілей управління підприємства можуть самостійно обирати ознаку класифікації і доповнювати за необхідності власною.

Типовими проблемами, з якими стикається підприємство при управлінні та обліку дебіторської заборгованості є те, що не проводиться оцінка кредитоспроможності покупців та ефективності комерційного кредитування; недостатній професіоналізм фінансових менеджерів; низька платоспроможність покупців; не регламентована робота з простроченою дебіторською заборгованістю; відсутність достовірної інформації про терміни погашення зобов'язань компаніями-дебіторами; відсутні дані про зростання витрат, пов'язаних зі збільшенням розміру дебіторської заборгованості і часу її оборотності [5, 6].

За результатами дослідження визначено, що облік дебіторської заборгованості за національними та міжнародними стандартами мають спільні риси, які проявляються у визнанні дебіторської заборгованості активом за умови, що існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод та її сума бути

достовірно визначена, а також у відображенні дебіторської заборгованості у фінансовій звітності. До суттєвих відмінностей слід віднести різний підхід до класифікації даного об'єкту обліку.

Важливою складовою управління фінансової безпекою підприємства є контроль за дебіторською заборгованістю з метою сприяння недопущення прострочення її оплати та запобігання стану безнадійної. Саме належна організація облікових процесів здатна забезпечити ефективне управління ризиками, які пов'язані із відволіканням коштів підприємства у дебіторську заборгованість, що сприятиме підвищенню ефективності управління його фінансовими ресурсами та забезпеченню фінансової безпеки.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: редакція станом на 03.11.2020 р. : Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. №237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>.
2. Давидюк Т.В. Визнання та оцінка поточної дебіторської заборгованості: напрями удосконалення. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2012. № 1 (22). С. 102-108.
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 32 (МСБО 32) Фінансові інструменти: подання. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_029#Text.
4. Верига Ю.А., Кривогуз А.О. Облік дебіторської заборгованості згідно з національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2018. №4(89). С. 104-111.
5. Олійник С.О. Шляхи удосконалення обліку дебіторської заборгованості. *Науковий огляд*. № 5(48), 2018. С. 32-40.
6. Нашкерська Г. Особливості визнання та оцінки поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи і послуги. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2009. №11. С.31-37.

Кравчук О.С.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Науковий керівник: Дубініна М.В., д-р. екон. наук,
професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв

ПОДВІЙНИЙ ЗАПИС ЯК ЕЛЕМЕНТ МЕТОДУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Відомо, що історія бухгалтерського обліку своїми коріннями сягає далеко в минуле. У своєму розвитку бухгалтерський облік

пройшов певну еволюцію, зумовлену ускладненням господарської діяльності людей.

Історія бухгалтерського обліку не зафіксувала точної дати виникнення подвійного запису. Як елемент методу бухгалтерського обліку, подвійний запис налічує близько тисячі років. Відтоді подвійний запис постійно удосконалював форми і методи реєстрації, накопичення і обробки інформації, які, з розвитком продуктивних сил і особливо з появою в ХХ столітті електронної обчислювальної техніки, значно змінювались. Сутність же самого подвійного запису не змінювалась, бо не зникала головна потреба в ньому – потреба управління господарством.

Багатовіковий досвід підтвердив, що він є абсолютно обов'язковим елементом, засадною основою бухгалтерського обліку. Особливо помітною ставала необхідність подвійного запису за переходу від рабовласницького до феодального і капіталістичного суспільства, тобто тоді, коли виникала гостра потреба в удосконаленні системи управління [1].

В історії розвитку бухгалтерського обліку вчені виділяють три парадигми обліку: уніграфічну, камеральну, диграфічну. Терміни „уніграфічна” і „диграфічна” вперше в теорії обліку були запроваджені французьким ученим Е.П. Леоте. Диграфічна (подвійна) парадигма – концепція обліку, у якій основним технічним прийомом є прийом подвійного запису, відповідно до якого кожний факт господарського життя відображається двічі. Характерною особливістю цієї парадигми є використання єдиного грошового вимірника [2].

Головні розбіжності в поглядах науковців стосуються питань економічної основи подвійного запису, причин його існування. Різні автори обґрунтовують необхідність подвійного запису існуванням: товарного виробництва та закону вартості; різноманітних форм власності та їхньої динаміки; різних джерел утворення майна підприємства; впливу на виробництво різноманітних зовнішніх факторів (економічних, правових, соціальних та інших); кругообороту засобів виробництва; причинно-наслідкових зв'язків у процесі виробництва; потреби об'єднання решти елементів методу бухгалтерського обліку.

Уперше сутність подвійного запису було розкрито й логічно обґрунтовано в праці Л. Пачолі. Він був першим, хто спробував пояснити поняття «дебет» і «кредит», хоча сам їх не вживав.

Л. Пачолі бухгалтерський облік розглядав як самостійний метод, що базується на застосуванні подвійного запису і використовується для відображення господарських процесів, що відбувались на окремому підприємстві та за його межами.

Розвиток облікової думки в різних країнах сприяв виникненню різних теорій подвійного відображення фактів господарської діяльності.

Першим напрямом в історичному розвитку облікової думки був юридичний. Його засновниками стали Б. Котрульї та Л. Пачолі. Юридичний напрям розвитку теорії подвійного відображення фактів господарської діяльності пройшов ряд етапів.

На першому етапі – кожна господарська операція розглядалась як окремий юридичний акт, в якому одна особа щось отримує, а інша – видає. Отже, за цим напрямом подвійність правових відносин зумовлює і подвійність в облікових записах.

Другий етап розвитку цієї теорії вчені–обліковці пов'язують із Е. Дегранжем. На його думку, усі господарські операції слід проводити від імені власника підприємства, а бухгалтерський облік при цьому повинен відповідати двом таким умовам. По–перше, він зобов'язаний надавати аналітичну інформацію про кожного суб'єкта господарювання, а по–друге – найбільш повно відображати господарську діяльність. Ця двоякість і зумовлює, за Е.Дегранжем, подвійність у бухгалтерському обліку. На підставі цього він розподілив рахунки на дві групи. До першої він відніс рахунки дебіторів та кредиторів, а до другої – рахунки матеріальних цінностей і фінансових результатів.

Третій період розвитку юридичного напрямку теорій подвійного відображення фактів господарської діяльності пов'язують з німецькими вченими Шибє та Одерманом. За ними, облік змін активу, пасиву та капіталу слід проводити за допомогою чотирьох груп рахунків: капіталу, матеріальних предметів, боргових документів та особистих. Рахунок, за яким отримують – дебетується; за яким віддають – кредитується.

Вивчаючи історію, минуле своєї справи, науки, бухгалтерські працівники по–різному розуміють і трактують методи її вивчення і дослідження. Тому підходи до узагальнення і викладення даних питань були і є різними [3].

У Голландії значний внесок зробив Сімонван Стевін (1608 р.), який розповсюдив подвійну бухгалтерію на всі галузі господарства і

державні установи, першим відверто проголосив облік наукою і зайнявся вивченням її історії.

Слід зазначити, що в Німеччині велика увага приділялась викладанню рахівництва, для чого відкривалися облікові школи в Нюрнберзі й Гамбурзі. Значним досягненням німецьких учених цього періоду було створення в 1774 р. німецької форми обліку, автором якої був Ф. Гельвіг.

В Англії найбільшою популярністю користувалися книги Г'ю Олдкастла (1543 р.) і Джеймса Піла (1553 р.), які базувалися на ідеях Луки Пачолі. Але найбільш популярною особою був Томас Джонс. Він критикував подвійну бухгалтерію, у 1796 р. запропонував англійську систему рахівництва, яка базувалася на односторонньому обліку фактів господарського життя за умови використання різних математичних знаків.

Отже, внесок учених різних країн у розвиток обліку в XVI-XVIII ст. полягав у розповсюдженні ідей подвійної бухгалтерії на різні галузі господарства, в удосконаленні класифікації рахунків і реєстрів обліку, розробці планів рахунків, у створенні нових форм обліку [4].

Список використаних джерел

1. Велш Глен А. Основи фінансового обліку / Глен А. Велш, Деніел Г. Шорт; пер. з англ. О. Мінін, О.Ткач. К. : Основи, 1999. 943 с.
2. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік в зарубіжних країнах: Підручник 3-тє видання/ Ж.: Рута 2002. 786 с.
3. Велш Глен А. Основи фінансового обліку / Глен А. Велш, Деніел Г. Шорт; пер. з англ. О. Мінін, О.Ткач. – К.: Основи, 1999. 943 с.
4. Білуха, М. Т. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. К., 2000. 692с.

Марчук У.О.,

канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет ім. В. Гетьмана»
м. Київ

РЕАЛІЇ ТА ПРОБЛЕМИ ІТ - АУДИТУ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Сьогодні у бізнесі немає ролі суперечливої технології, оскільки вона сприяє практично кожному процесу та функції. З цією можливістю та перевагами ІТ також призводять глобальні ризики -

безпека, кібератаки, проблеми конфіденційності, порушення даних, управління, управління активами та багато іншого. Тому компанії по всьому світу, від багатонаціональних конгломератів до менших національних організацій, використовують технологічні інструменти та процеси в повній мірі.

Останні розробки та технології сприяли переходу від історичної парадигми до більш активного підходу, важливо, щоб аудитори розуміли, що передбачає майбутній аудит, і як вони можуть почати передбачати логічний прогрес до такого стану. Автоматизовані системи бухгалтерського обліку почали з'являтися в 1950-х роках, а процедури ручного аудиту продовжували застосовуватися виключно. Історично ревізія комп'ютера тягне за собою традиційні ручні процедури, при яких існування автоматизованого обладнання ігнорується.

Незалежно від того що на аудиторські процедури покладаються вже багато років, офіційна практика ІТ аудиту існує порівняно короткий період.

Хоча прогрес у напрямку комп'ютеризованого бухгалтерського обліку і відбувся, багато аудитори продовжували проводити аудит за комп'ютером, і меншість, котрі обрали аудит за допомогою комп'ютера, поклалися на безліч власних програм, які були дорогими, громіздкими, неефективними та потребували постійного перепрограмування. Наприклад, Кандемі М. та Сінглетон Т. [1] згадують, що в 1967 році одна фірма розробила від 150 до 250 унікальних програм аудиту.

Протягом наступних 25 років багато визначних подій, пов'язаних з аудитом інформаційних систем, які стосувались розробки та вдосконалення автоматизованих пропозицій постачальників були націлені на підвищення ефективності та результативності аудиту.

Прийняття Закону Сарбейнса-Окслі (SOX) у 2002 році наклало широкі зміни на компанії та професію бухгалтера. SOX встановив, щоб за гарантії щодо практики та операції внутрішнього контролю, а також за якість фінансової звітності відповідали як керівництво, так і аудитори. Крім того, SOX встановив дисципліну бухгалтерського обліку, яка спрямована на більшу увагу щодо вирішення питань шахрайства під час аудиту.

2020 рік увійде в книги історії як один із найскладніших років у сучасній світовій історії. Пандемія COVID-19 випробувала майже

кожну країну, уряд, бізнес та окремих людей багатьма непередбачуваними способами, які сильно впливають на повсякденне життя, з додатковими наслідками та наслідками, ймовірно, у майбутньому.

Крістофер Арнольд, керівник відділу малого та середнього бізнесу, контролю над діючими компаніями та досліджень Міжнародної федерації бухгалтерів (IFAC)[2], у своїй роботі описує кілька потенційно негативних наслідків для аудиторських функцій, таких як неможливість проведення аудиторами звичайних фізичних перевірок або спостережень, до яких вони звикли. Далі Арнольд пояснив, що отримання аудиторських доказів у традиційному розумінні зараз є більш складним завданням, оскільки фізичний підрахунок матеріальних запасів, отримання оригінальної документації та прямий доступ до персоналу для проведення співбесід можуть бути складнішими, ніж це було до пандемії та збільшення поширеності дистанційних робота. Це може призвести до того, що аудиторам доведеться розглянути вплив цих наслідків збору доказів на підсумковий аудиторський звіт та запропонувати змінену думку, яка враховує будь-які тести, на які впливають нестандартні процедури збору доказів.

З огляду на всі зазначені суттєві моменти, в які нас поставила пандемія, все більшого значення набуває ІТ системи та їх широке використання. Саме ІТ-систем та великі обсяги даних, що зберігаються в таких системах, важливо, щоб були надійними та безпечними, оскільки дана інформація необхідна для перевірки під час ІТ-аудиту.

ІТ-аудит - це процес збору та оцінки доказів, щоб визначити, чи розроблена комп'ютерна система для підтримки цілісності даних, захисту активів, дозволяє ефективно досягати організаційні цілі та ефективно використовує ресурси.

Аудит проводиться для того, щоб з'ясувати, чи належним чином захищені ІТ-системи; чи надають ІТ-системи надійну інформацію; оцінити ризики фальсифікації та / або втрати даних та з'ясуйте, чи вдається ІТ-системам досягти запланованих переваг.

Використання засобів обчислювальної техніки породило кардинально різні способи обробки, запису та управління інформацією та поєднало багато раніше відокремлених функцій. Машини, як би добре вони не були запрограмовані, не можуть замінити людей. Саме відносини та довіра до клієнтів допомогли

пришвидшити цей цифровий перехід під час пандемії.

COVID-19 проклав чіткий шлях до віртуального аудиту в режимі реального часу. Галузь за короткий проміжок часу перейшла від теоретичної до випробуваної, перевіреної та справжньої, прискореної тиском глобальної пандемії. Відвідування місця відновлюються, коли пандемія переходить під контроль. Але еволюція аудиторських процесів залишилася.

Список використаних джерел

1. Cangemi, M., and Singleton, T. 2003. Managing the Audit Function: A Corporate Audit Department Procedures Guide, 3rd ed. John Wiley & Sons, Inc., P.384.
2. International Federation of Accountants. URL:<https://www.ifac.org>.

Нестерчук І.В.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
 Науковий керівник: Пісоченко Т. С., канд. екон. наук,
 асистент кафедри обліку і оподаткування
 Миколаївський національний аграрний університет
 м. Миколаїв

РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

В наш час економіка має тенденцію до переходу на цифрові та ІТ-технології. Ми живемо в епоху завершення третьої, цифрової революції, що почалася в другій половині минулого століття, їй на зміну прийшла четверта промислова революція. Вона передбачає новий підхід до виробництва, заснований на масовому впровадженні інформаційних технологій в промисловість, масштабної автоматизації бізнес-процесів і поширенні штучного інтелекту. Країни створили програми щодо пришвидшення четвертої промислової революції, галузі економіки держав почали поступово переходити, але цей процес був дуже повільним. Вчені наголошували на перевагах цифровізації, її економності та мобільності, що в майбутньому даний процес є неминучим, і якщо розпочати зараз застосовувати технології, інтернет-ресурси, нові програми, то в майбутньому вони принесуть позитивні результати. Перехід відкривав багато нових можливостей, деякі країни не поспішали. Було багато причин, однією з яких є неготовність економіки та самої країни до нових змін.

Перехід до цифрової економіки має як переваги, так і недоліки. І тому без дослідження не можна сказати, що буде зі світом, який характер нестиме цифровізація економіки після переходу [1].

Активне впровадження новітніх технологій в економіку, використання комп'ютерної техніки, розумне, раціональне та ефективно їх поєднання дає змогу ефективно організувати процеси на будь-якому виробництві, підприємстві, організації. Ефективне використання нових розробок та технологій найкраще буде помітно у сфері бухгалтерського обліку, де використовуються великі обсяги інформації, заповнюється документація, занотовуються різні види господарських операцій. Бухгалтерський облік являється особливою сферою економіки, де можна чітко визначити, які наслідки має перехід до цифрової економіки, і чи все зміниться докорінно.

Цифровізація глибоко впливає на функціонування підприємств та бухгалтерського обліку в цілому, оскільки підйом Інтернету, мобільних технологій та інструментів цифрової економіки генерує глибину, широту та різноманітність даних. В процесі чого поступово починає відходити на другий план застосування стандартних та класичних методів і впроваджуються більш сучасніші, притаманні для сьогодення.

Зараз підприємства застосовують великий обсяг даних та безліч інформаційних звичок, щоб інформувати про дії підприємств та керувати операційними процесами. З переходом до четвертої промислової революції було запропоновано аналітику великих даних. Це означає, що величезний обсяг інформації, що накопичуються в результаті оцифровування фізичного світу, можуть бути ефективно оброблені тільки за допомогою комп'ютера, із застосуванням хмарних обчислень і технологій штучного інтелекту. В результаті чого людина, яка контролює той чи інший процес, ситуацію, має отримувати оброблені дані, максимально зручні для сприйняття, аналізу і ухвалення рішення.

Бухгалтерська діяльність, яка спирається на заздалегідь розроблені інформаційні вхідні дані, є часткою розгортання контрольної інформації на оцифрованих підприємствах. З однієї сторони, доступ до більшої кількості цифрових даних на підприємствах змусить людей приймати неправильні рішення набагато швидше, ніж раніше, але з іншого боку, можна отримати набагато швидше необхідну інформацію, все зберігається на ноутбуках, комп'ютерах, і не потрібно переписувати по декілька разів

одні і ті самі операції. Також впровадження компаніями інноваційних цифрових технологій сприяє розширенню соціальних та організаційних ефектів, впливаючи певною мірою на операційні та управлінські економічні процеси в них. Вплив оцифровки інформації має наслідки для поведінки та дії персоналу компанії. Розширення ІТ-галузі призведе до збільшення організаційних та екологічних змін. Це створить тісний взаємозв'язки між управлінським обліком, стратегічним управлінням, управлінням діяльністю та інформаційними технологіями [1,2,3].

Бухгалтерський облік, як жива система, еволюціонує і набуває сучасних характеристик. На сучасному етапі автоматизація та цифровізація міцно увійшли в наше життя, змінюючи не лише наші звички та уподобання, але й інші аспекти життя. [2,3].

Перехід до цифрової економіки – це виклик, який потрібно подолати. Завдяки новим технологіям, автоматизації виробництва, цифровізації економіки, роботизації, підприємства отримують позитивні зміни в своїй роботі. Процеси, які раніше потребували багато сил та ресурсів, на сьогодні із новими технологіями вирішуються набагато швидше та простіше. Якщо є можливість полегшити та покращити наше життя, треба користуватись цим шансом. Особливо в бухгалтерському обліку, де помилок не повинно бути взагалі. Якщо поєднати разом бухгалтерський облік та новітні технології, це дасть нам неймовірний результат в подальшому, адже що може бути краще впорядкованих даних, які не потрібно розшукувати скрізь.

Список використаних джерел

1. Dana Maria, Andreea Marin-Pantelescu. Management Accounting in the Digital Economy: Evolution and Perspectives. Online article. URL: <https://ieeexplore.ieee.org/document/9208976>.
2. Alnoor Bhimani (2020). Digital data and management accounting: why we need to rethink research methods. *Journal of Management Control* volume. September (9). №31. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s00187-020-00295-z>.
3. Milgunova I., Kulkova N., Sidorova N., Frolova O. (2020). Development of Accounting in Digital Economy Era. *In book: Integrated Science in Digital Age*, May. pp.53-59. URL: https://www.researchgate.net/publication/341660957_Development_of_Accounting_in_Digital_Economy_Era.

Петрушенко М.В.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Науковий керівник: Дубініна М.В., д-р. екон. наук, професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

Бухгалтерський облік являє собою галузь знань і об'єктивне явище в економіці будь-якого суспільства. Адже виробництво, споживання і обмін — це керовані процеси, об'єктами яких є матеріальні та нематеріальні цінності, рух яких без обліку неможливий.

Бухгалтерський облік – це мова знаків і правил їх вживання, яка створена для заміни реальних об'єктів їх символами, що дозволяють описати господарську діяльність та її результати. Він є упорядкованою системою збирання, реєстрації та узагальнення інформації у грошовому вираженні про майно, зобов'язання і капітал підприємства та їх рух шляхом суцільного, безперервного та документального відображення господарської діяльності підприємства [1].

Основні історичні етапи розвитку облікової культури в Україні є досить довготривалими. Починаючи з VIII ст. до н.е. на узбережжях Чорного та Азовського морів сучасної України почали створюватися грецькі колонії. Вони заснували ряд міст-колоній. Облік у грецьких колоніях був організований за тими ж принципами, що й у самій Греції. [2]/

У VII-IX ст. відбувається формування ранньофеодальної держави - Київської Русі. Бухгалтерський облік Київської Русі IX-XIII ст. за своїм походженням і характером був європейським, але зі значним впливом облікової культури Сходу. Розвиток обліку на Русі піднявся на новий щабель після прийняття християнства в 988 р. Осередками облікової освіти були храми й монастирі, останніх в XIII ст. було 50, 17 із них – у Києві. Облік у монастирях був організований за принципами камеральної бухгалтерії. Об'єктами обліку була готівка, доходи, видатки, а також дебіторська й кредиторська заборгованість [3].

Кінець XV - перша половина XVII ст. - надзвичайно складний період в історії України-Русі, який характеризується рядом подій, що значно наблизили її облікову культуру до облікової системи Західної Європи. Слід зазначити, що в ті часи в Європі поширювалася подвійна бухгалтерія, запроваджена італійськими вченими. Отже, починаючи з XVI і до середини XVII ст. в Україні переважала італійська бухгалтерія.

Друга половина XVII - XVIII ст. – період козацько-гетьманської держави. В цей час облік підпорядковувався гетьманові й не відокремлювався від його особистого майна [4].

На формування обліку в XIX ст. вплинув український національно-визвольний рух на західноукраїнських землях. Було багато прогресивних ідей в обліку: відродження національного обліку, пошук реформаторських течій, початок наукової розробки питань обліку.

У першій половині XX ст. вагомими чинниками подальшого розвитку обліку були такі події: утворення Української Центральної ради (3-4 березня 1917 р.), проголошення незалежності УНР (11 січня 1918 р.), утворення СРСР (30 грудня 1922 р.), голодомор в Україні (1932-1933 р.), початок Другої світової війни (1 вересня 1939 р.)

Після нападу Німеччини на Радянський Союз і боротьби з гітлерівською Німеччиною (22 червня 1941 р. – 8 жовтня 1944 р.) відбувається відновлення народного господарства, а разом із ним - обліку [5].

Починаючи з 1991 р. розпочалося формування національної системи бухгалтерського обліку та пошук незалежних шляхів його розвитку. З 1998 р. в Україні відбулося реформування національної системи бухгалтерського обліку. Головним завданням реформування системи бухгалтерського обліку було приведення її відповідно до вимог ринкової економіки й міжнародних стандартів обліку. Із цією метою в 1998 р. була затверджена Програма реформування системи бухгалтерського обліку, а також передбачено її фінансування в 1999-2001 роках. У межах програми був прийнятий новий план рахунків, нові реєстри обліку та форми звітності.

Важливою подією в економіці та обліку України стало прийняття 16 липня 1999 р. Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», відповідно до якого бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, який здійснюється підприємствами. Крім того, фінансова, податкова,

статистична та інші види звітності, що використовують грошовий вимірник, ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку.

Слід з'ясувати, що сучасний етап розвитку обліку передбачає теоретичне обґрунтування нових підходів до застосування існуючих облікових знань. Основне завдання розвитку методології національного бухгалтерського обліку, економічного аналізу й контролю в сучасних умовах глобалізації економіки й реформування вищої професійної бухгалтерської освіти полягає в підвищенні наукового рівня обліку, аналізу й контролю, орієнтації на розвиток науково-пізнавальної, соціальної, інформаційної, контрольної, регулюючої та прогностичної функцій.

Подальший розвиток бухгалтерського обліку повинен відбуватися в напрямку постійного перегляду й вдосконалення теоретичних основ обліку з урахуванням найкращих наукових здобутків представників різних національних шкіл обліку.

Список використаних джерел:

1. Малюга Н.М., Пархоменко В.М. Бухгалтерський облік (загальна теорія): конспект лекцій в схемах і таблицях : навчальний посібник. Київ : ТОВ «Видавництво «Консультант», 2017. 66 с.

2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік в зарубіжних країнах: Підручник 3-тє видання. Житомир : Рута 2002. 786 с.

3. Бутинець, Ф.Ф. Історія бухгалтерського обліку: навч. посіб. : у 2-х ч. – 2-е вид., доп. і перероб. Житомир : Рута, 2001. Ч. 1. 512 с.

4. Клапчук С.М., Білик Б.І., Горбань Ю.А. Історія української та зарубіжної культури : навч. посіб. / 6-те вид., випр. і доп. К. : Знання - Прес, 2007. 358 с.

5. Мних Є.В., Швець В.Є., Яремко І.Й. Розвиток обліку в Галичині (історичні та методологічні аспекти). Львів : Каменярь, 2000. 208 с.

6. Пасько Т.О. Історія бухгалтерського обліку : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. Суми : ВТД „Університетська книга”, 2009. 141 с.

7. Пушкар М.С. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні. Тернопіль : Економічна думка, Карт-бланш, 1999. 422с.

Стець А.В.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Керівник: Чебан Ю.Ю., канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ШТРАФНІ САНКЦІЇ ТА ПОРУШЕННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З ПОДАнням ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

У сучасному суспільстві інформація фінансової звітності підприємства відображає внутрішнє і зовнішнє середовища його функціонування та є найважливішим стратегічним ресурсом системи управління. Саме тому фінансова звітність має бути складена своєчасно, відобразити правдиву інформацію та наданою користувачам. Водночас, маємо зазначити, що за факти неподання або порушення складання та подання фінансової звітності мають місце штрафні санкції. Так, адміністративні штрафи застосовуються до посадових осіб підприємств-порушників (як правило, це керівник і головний бухгалтер підприємства).

Підприємство, яке не подало фінансову звітність до органу ДПС під час подання декларації з податку на прибуток, підлягає штрафній санкції. Платники податку на прибуток і неприбуткові організації зобов'язані подавати фінансову звітність до органів ДПС. Тому в разі неподання фінансової звітності до органу ДПС податкову декларацію/звіт можуть не визнати податковою декларацією, тобто буде вважатися, що податкову звітність (декларацію/звіт) не подано. Тому штрафна санкція буде нараховано саме на такий факт, тобто може бути застосований штраф на підставі у розмірі 340 грн за кожне таке порушення, а при повторному порушенні протягом року – у розмірі 1020 грн [1].

Разом з тим, маємо наголосити, що на період дії карантину суб'єкти господарювання звільнені від значної кількості штрафів, передбачених Податковим кодексом України, зокрема й вищезазначеного. Водночас, за таких умов, навіть під час карантину, продовжує діяти Кодекс України про адміністративні правопорушення [2]. Штрафні санкції, передбачені цим нормативним документом, є чинними та застосовуються до підприємства.

Допущені у фінансової звітності помилки, які спричинили перекручення даних у декларації з податку на прибуток, також є

підставою для нарахування штрафних санкцій. У такому випадку будуть мати місце помилки, допущені в податковій декларації, а отже, відповідальність за це порушення буде застосовуватися на підставі податкового законодавства. Якщо допущена помилка спричинила недоплату податкового зобов'язання й цю помилку виявить податковий орган, то може бути застосований штраф. Мінімальний розмір такого штрафу – 10% суми донарахованого податкового зобов'язання. Але штраф може бути й більшим, усе залежить від конкретної ситуації: якщо порушення допущено навмисне, то він становитиме 25% зазначеної суми, а якщо повторно протягом 1095 днів – 50%. Якщо ж платник податків хоче сам виправити допущену в декларації помилку, то йому доведеться сплатити штраф у розмірі 3% або 5% залежно від способу виправлення помилки (в уточнюючому розрахунку або поточній декларації) [1].

Отже, за наведені порушення, пов'язані з поданням фінансової звітності, до посадових осіб підприємства можуть бути застосовані адміністративні штрафи, а фінансові пов'язані з порушенням податкового законодавства України. До того ж нормами Кодексу України про адміністративні правопорушення не передбачено право органів ДФС складати протоколи про адміністративні правопорушення за неподання або несвоєчасне подання фінансової звітності. Натомість зазначено, що органи державного фінансового контролю розглядають справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з порушенням законодавства з фінансових питань. Внесення неправдивих даних до фінансової звітності, неподання фінансової звітності тягнуть за собою накладення штрафу від 8 до 15 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за одне із зазначених порушень, тягнуть за собою накладення штрафу від 10 до 20 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. За подання фінансової звітності не за встановленою формою органами державної статистики до посадових осіб та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності застосовується адміністративна відповідальність.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року №2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.

Філіпенко Д.О.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Керівник: Чебан Ю.Ю., канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ТИПОВІ ПОМИЛКИ В ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНІСТІ ТА ЇХНІ МОЖЛИВІ НАСЛІДКИ

З метою запобігання втрат і визнання підприємства неплатоспроможним, кожен господарюючий суб'єкт повинен прагнути до скорочення своїх боргових зобов'язань за дебіторською заборгованістю. Ефективне управління дебіторською заборгованістю створює передумови для успішного розвитку бізнесу і збільшення фінансових можливостей підприємства, оскільки впливає на ліквідність підприємства, а відповідно і на зміцнення його фінансового становища в цілому. Для прийняття управлінських рішень важливе значення має повнота і об'єктивність інформації, пов'язаної з дебіторською заборгованістю, своєчасний контроль за відсутністю помилок під час обліку заборгованості.

Серед типових помилок дебіторської заборгованості є неправильна класифікація за її видам. Так, облік розрахунків із покупцями та замовниками за товари (роботи, послуги) ведеться на рахунку 36 [1]. Водночас, для обліку, наприклад, іншої реалізації використовують субрахунок 377 «Розрахунки з іншими дебіторами». Податкових наслідків це не має, але може призвести до відображення заборгованості не в тій статті балансу [2]. Дебіторська заборгованість за товари (роботи, послуги) може відобразитися в одних рядках балансу, а заборгованість за рахунком 377 – в інших. Так зазвичай і налаштовані алгоритми бухгалтерських програм під час формування фінансової звітності. Виходить, що тільки в мікропідприємств практично вся поточна дебіторська заборгованість повинна відобразитися в одній балансовій статті. Наслідком такої помилки може стати некоректне рознесення суми дебіторської заборгованості за рядками балансу може ввести в оману користувачів фінансової звітності інших категорій підприємств, наприклад зовнішніх інвесторів, якщо йдеться про суми, що перевищують межу істотності.

Доволі часто облік довгострокової дебіторської заборгованості відображають на рахунках обліку для поточної дебіторської

заборгованості. Така помилка може призвести до неправильної оцінки заборгованості. Наслідком помилки, крім недостовірності фінансової звітності, є ймовірність помилок у податковому обліку платників податку на прибуток. Така помилка може згодом призвести до донарахування податку на прибуток [3].

Такі помилки як ненарахування резерву сумнівних боргів, нарахування резерву сумнівних боргів на дебіторську заборгованість, яка не є фінансовим активом, арифметичні розрахунки резерву сумнівних боргів можуть призвести до податкових наслідків тільки в тих платників податку на прибуток, які не застосовують податкові різниці.

Дебіторська заборгованість в іноземній валюті відображається у валюті звітності за курсом НБУ. Її оцінка та переоцінка здійснюються на дату кожної операції та на дату балансу. Під час переоцінки монетарних статей виникають курсові різниці. На дату інвалютної операції в гривню може перераховуватися вся стаття або тільки сума операції – залежно від установленої на підприємстві облікової політики. За таких умов основними типовими помилками є застосування неправильного курсу при розрахунку курсових різниць; курсові різниці нараховуються за немонетарними статтями; курсові різниці відображаються не на тих рахунках обліку; курсові різниці на дату операції визначаються врозрід з обліковою політикою.

Викривлення доходів і витрат від курсових різниць може призвести до податкових донарахувань у всіх платників податку на прибуток (податкові різниці за такими операціями не передбачені). Якщо обліковою політикою встановлено перерахування в інвалюту тільки суми операції, а не всієї статті, за однакового фінансового результату суми доходів і витрат будуть меншими, ніж при перерахуванні за всією статтею.

Отже, дебіторську заборгованість можна трактувати не тільки як суму заборгованості контрагентів на певну дату, але й частину оборотного капіталу, без якого неможлива діяльність підприємства [4]. А для ефективного управління дебіторською заборгованістю необхідно знати її види, типи операцій та порядок відображення в обліку.

Список використаних джерел

1. Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Інструкція №291 від 30.11.1999р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>.

2. Дебіторська заборгованість : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 від 08.10.1999 року № 237 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>.

3. Яременко Л. М. Формування обліково-аналітичної інформації в управлінні дебіторською заборгованістю підприємства. *Економічний вісник університету*. 2017. Вип. 32(1). С. 123-129.

4. Тирінов А. В. Особливості визнання та облікової оцінки дебіторської заборгованості підприємства. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2016. Вип. 5(2). С. 114-120.

Чебан Ю.Ю.,

канд.екон. наук, доцент,

доцент кафедри обліку і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв

Хуторний Д.В.,

директор з оподаткування ТОВ «ПКФ Україна». м. Київ,

сертифікований аудитор,

Віце-президент Всеукраїнської професійної громадської

організації «Спілка аудиторів України»

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ОБЛІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ОФОРМЛЕННЯ НА РОБОТУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Суміщення навчання з роботою в сучасних умовах вже давно перестало бути чимось незвичайним. Разом з тим, виникають питання законодавчо-регламентованого та правильного відображення в обліку оформлення на роботу здобувача вищої освіти. Право здобувача на працевлаштування (поза навчальним часом) прямо передбачено законом України «Про вищу освіту» [1]. За нашими дослідженнями процедура оформлення трудових відносин зі здобувачем вищої освіти цілком не відрізняється від звичайної процедури укладення трудового договору. Водночас, мають місце деякі моменти, на які потрібно звернути увагу роботодавцеві та здобувачу для розуміння своїх прав і обов'язків.

Роботодавець має право оформляти трудові правовідносини зі здобувачами денної та заочної форм навчання за загальними правилами трудового законодавства. Така робота здобувача є основним місцем роботи і не вважається сумісництвом, не зважаючи на той факт, що здобувач суміщає її із навчанням. Адже навчання не є

основним місцем роботи здобувача, оскільки на навчання не укладається трудовий договір. Саме тому здобувачі, які навчаються на денному або заочному відділенні закладу вищої освіти не мають іншого місця роботи, є основними працівниками, а їхня робота повинна оплачуватися на загальних підставах.

Чинне законодавство не забороняє оформляти здобувача, який навчається на денному (очному) відділенні, на повний робочий день. Роботодавець не має права вимагати у здобувача при прийнятті на роботу жодних довідок щодо графіка його навчання (повний перелік документів, які може вимагати роботодавець, установлено у ст. 24 Кодексу законів про працю) [2]. Водночас, у законі України «Про вищу освіту» зазначено, що здобувачі закладів вищої освіти мають право на трудову діяльність у позанавчальний час. Тому на практиці роботодавці часто встановлюють для таких працівників на їхнє прохання неповний робочий день/тиждень або гнучкий робочий графік, щоб надати їм можливість суміщати навчання з роботою.

Зазначимо, що для такої категорії працівників законодавством передбачено додаткові пільги та гарантії, а саме: для працівників молодше 18 років заборонено встановлювати випробувальний строк при прийнятті на роботу; працівник молодше 18 років не може бути залучений до важких робіт, до робіт зі шкідливими і небезпечними умовами праці, до підземних, нічних і наднормових робіт, а також до роботи у вихідні дні; працівникам віком від 16 до 18 років запроваджується скорочений робочий день тривалістю не більше 36 год. на тиждень; щорічна відпустка такої категорії працівників має бути надана тривалістю не менше 31 к. д., при цьому такий працівник має право взяти щорічну відпустку у зручний для нього час, а заміна відпустки грошовою компенсацією не допускається; у разі звільнення працівника молодше 18 років за ініціативою роботодавця необхідно додатково отримати згоду на таке звільнення районної (міської) комісії у справах неповнолітніх. Крім того, роботодавцеві необхідно вести облік неповнолітніх працівників із зазначенням дати їх народження.

Оплачувана відпустка у зв'язку з навчанням належить працівникам-здобувачам вищої освіти, які навчаються в закладі вищої освіти з вечірньою або заочною формою навчання [3]. Зауважимо, що надання такої відпустки законодавчо не передбачено для здобувачів денної форми навчання. Крім того, оплачувана відпустка у зв'язку з навчанням не надається працівникам-здобувачам вищої освіти, які

навчаються у закладі вищої освіти з вечірньою або заочною формою навчання, але оформлені у роботодавця як сумісники. Тривалість такої відпустки може бути від 10 до 40 к. д. Працівник має подати роботодавцю заяву на надання додаткової оплачуваної відпустки у зв'язку з навчанням і додати до неї довідку-виклик із закладу вищої освіти, а роботодавець на підставі заяви працівника і довідки-виклику має видати відповідний наказ/розпорядження.

Безпосереднє документальне оформлення здобувача вищої освіти на роботу особливих суттєвих відмінностей не має, якщо такому здобувачу виповнилося 18 років. У іншому випадку йому необхідно пройти попередній медичний огляд і надалі щорічно проходити обов'язковий медичний огляд. З ним необхідно укласти трудовий договір у письмовій формі і лише після цього можна видавати наказ про прийняття на роботу. У будь-якому випадку роботодавець має повідомити у встановленому порядку органи Державної фіскальної служби про прийняття нового працівника на роботу. А також нового працівника потрібно ознайомити під підпис з правилами внутрішнього трудового розпорядку, провести для нього інструктаж з охорони праці та протипожежної безпеки.

Список використаних джерел

1. Про вищу освіту : Закон України від 01.06.2014 р. №1556-VII / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
2. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 № 322-VIІІВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
3. Про відпустки : Закон України від 15.11.1996 р. №504/96-ВР / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/504/96-вр>.

Янковська Т.Ю.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Науковий керівник: Сирцева С.В., канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ЦИФРОВІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ

У сучасних умовах цифрова економіка дозволяє використовувати якісно нові формати взаємодії та вимагає чіткої структуризації

обліково-аналітичної інформації з використанням хмарних технологій, орієнтацією на прийняття управлінських рішень, що призводить, з одного боку, до інтелектуалізації бухгалтерського обліку як галузі знань, а з іншого боку, вимагає переходу від традиційного бухгалтерського обліку до стратегічного обліку. Траєкторія розвитку бухгалтерського обліку повинна втілювати досягнення сучасних цифрових технологій, фундаментальної і прикладної наук [1, с.146].

Застосування спеціальних програмних продуктів, розроблених ведення бухгалтерського обліку та оподаткування, вже давно не рідкість і саме їх застосування сформуло термін цифрового бухгалтерського обліку.

Так, спеціальні бухгалтерські програми дозволяють вести облік детально, фіксуючи всі факти господарського життя, оперативно передавати інформацію іншим користувачам, а також структурувати і аналізувати її.

Цифровізація економіки дозволила розвиватися таким трендам ведення обліку, а саме: аутсорсингу, колабораційному обліку і впровадження системи блокчейн.

Останнім часом масового застосування набула система хмарних обчислень. Для цифровізації бухгалтерського обліку господарських операцій, використовуються хмарні платформи, які прискорюють розробку додатків, робочих процесів, інтеграцію даних, а також дозволяють розширити можливості аналітики.

Перехід на нові технології неминучий і вимагає розвитку здатності до постійного навчання, готовності постійно освоювати нові знання за новими технологіями. Основними перешкодами для розвитку цифровізації бухгалтерського обліку в умовах є:

- недостатній розвиток інфраструктури, яка передбачає доступ до Інтернету, ведення електронного бізнесу та електронної комерції зі створенням відповідних правових основ для цього та відповідної і необхідної системи навчання;

- недостатнє нормативно-правове забезпечення, яке регламентує здійснення фінансово-економічної діяльності в умовах цифрової економіки;

- кіберзлочини, які висувають завдання створення системи внутрішнього контролю здатної оперативно ідентифікувати і запобігати кіберзагрозам.

Збір, опис, зберігання та обробка даних дозволяють отримувати

цінну інформацію для подальшого використання у фінансових процесах. Бухгалтер повинен вміти оцінювати, синтезувати аналітичні висновки та стратегічні пропозиції [2]. Завдання бухгалтера спроектувати обліково-аналітичну систему економічного суб'єкта, дозволяє не тільки формувати фінансову, податкову та статистичну звітність, а й інформувати зовнішніх користувачів за допомогою розкриття нефінансової інформації, акумулювати інформацію, необхідну для прийняття управлінських рішень.

На інституційному рівні має бути реалізований комплекс заходів із забезпечення готовності всіх суб'єктів і елементів системи бухгалтерського обліку до цифрових трансформацій: від контролюючих органів до бухгалтерів підприємств. Це має відбуватись одночасно зі змінами в освітній сфері, але також доповнюватись розширенням електронно-інформаційної підтримки системи обліку. Інституційні трансформації доцільно орієнтувати на формалізацію повноважень суб'єктів бухгалтерського обліку з урахування специфіки процесів діджиталізації [3].

Таким чином, цифрова економіка дозволяє підвищити ефективність діяльності за умови належної структуризації обліково-аналітичної інформації та адекватного і своєчасного її використання для прийняття управлінських рішень. Ефективність економічного суб'єкта в умовах діджиталізації забезпечується інформаційно-комунікаційними процесами, найважливіші з яких протікають в межах обліково-аналітичних систем, які все більше орієнтуються на майбутнє.

Отже, необхідно формування інтегрованих обліково-аналітичних систем з використанням прикладних інтернет-сервісів, аналітичних систем, а також інформаційних систем органів державної влади з метою формування релевантної фінансової та нефінансової інформації, контролю.

Список використаних джерел

1. Шишкова Н.Л. Перспективи Іт-модернізації бухгалтерського обліку: актуалізація теорії і практики. *Економічний вісник*. 2019. №3. С.146-159.
2. Шендригоренко М.Т., Лядська В.В. Проблеми та перспективи розвитку обліку в умовах цифрової економіки. *Економіка та суспільство*. 2020. №22. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/89/84> (дата звернення: 15.05.2021).
3. Пилевич Д. Напрями розвитку системи бухгалтерського обліку в умовах діджиталізації національної економіки. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2019. №4(20). С.387-395.

СЕКЦІЯ 2. DIGITAL-ІННОВАЦІЇ В ОБЛІКУ, АУДИТІ ТА ОПОДАТКУВАННІ

Бавикіна К.Є.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Науковий керівник: Сирцева С.В., канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

РОЛЬ ТЕХНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН У РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

На сьогодні з'являються нові інформаційні можливості у різних сферах та напрямках діяльності суб'єктів господарювання. Така тенденція простежується і у сфері бухгалтерського обліку, де освоюються і впроваджуються нові цифрові технології. Одним з напрямків застосування цифрових технологій у сфері бухгалтерського обліку є блокчейн.

Блокчейн – це новітня технологія, інтерес до якої виріс разом з популярністю криптовалют. Сьогодні її широко обговорюють не тільки у світі фінансів. Блокчейн уже пробують використовувати для зберігання й оброблення персональних даних та ідентифікації [1, с.199].

По суті ця технологія становить собою розподілений реєстр даних, що фіксує інформацію про всі здійснені користувачами транзакції. Об'єднана в блоки та ланцюги інформація не може бути підробленою чи фальсифікованою. Технологією блокчейн надається користувачам право переглядати інформацію і відстежувати її рух [2, с.270].

Застосування блокчейну якості нормативної основу сфері бухгалтерському обліку є перспективним і ефективним напрямком. Він має ряд переваг, необхідних для ведення бухгалтерського обліку, серед яких: захищеність інформації; суцільний запис операцій; точність транзакцій; персональний обмежений доступ до відповідних даних; скорочення кількості помилок; зменшення ймовірності шахрайства;

Данатехнологія покликана розширити можливості ведення обліку та підвищити довіру користувачів до облікової інформації.

Так, завдяки блокчейн, процес створення записів і фіксації часу їх створення вплине на бухгалтерський облік таким чином, що всі події назавжди залишаться збереженими і незмінними. Бухгалтерські документи не зможуть бути змінені протягом їх життєвого циклу.

Важливим є те, що при застосуванні технології блокчейн усі принципи ведення бухгалтерського обліку залишаються незмінними з відповідним застосуванням елементів методу бухгалтерського обліку. Змінюється лише технологія обробки, зберігання, передачі та накопичення облікової інформації.

Завдяки впровадженню блокчейну в облікові процедури вирішуються наступні завдання [3]: збір, угруповання і впорядкування інформаційних потоків; швидкий доступ та видача інформації; скорочення інтервалу між отриманням інформації та її занесенням в базу даних; інтеграція всіх рівнів обліку для створення єдиної інформаційної бази; забезпечення ефективного оперативного контролю.

Однак необхідно визнати, що сьогодні технологія ще дуже сира й не позбавлена недоліків. У багатьох блокчейн-платформах є ймовірність помилок, які хакери можуть використовувати для досягнення своїх цілей [4, с. 437]. Проте перехід до фінансової системи зі значним елементом блокчейна відкриває безліч можливостей для професії бухгалтера.

Таким чином, щоб стати невід'ємною частиною фінансової системи, блокчейн повинен бути розроблений, стандартизований і оптимізований. Розробка нормативних положень і стандартів для блокчейну сфері бухгалтерського обліку на сьогодні є непростим завданням.

Список використаних джерел

1. Ілляшенко К.В. Перспективи застосування технології блокчейн в бухгалтерському обліку. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 40. С.198-202.
2. Пілевич Д.С. Теоретико-прикладні засади використання blockchain технології в бухгалтерському обліку. *Проблеми економіки*. 2020. №1(43). С.267-274.
3. Білун В. Перспективи впровадження блокчейну. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/16940/1/54.pdf> (дата звернення: 15.05.2021).
4. Ілляшенко К.В. Трансформація вітчизняної економіки: обліково-аналітичний аспект. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 38. С. 433–439.

Гуліч К.О.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Науковий керівник: Лагодієнко Н.В.,
д-р екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ВПЛИВ НА СИСТЕМУ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ, СПРИЧИНЕНИХ ПАНДЕМІЄЮ COVID-19

В Україні вже більше року йде боротьба з пандемією COVID-19. За цей рік система оподаткування країни зазнала певних змін. Верховною Радою України було неодноразово прийнято законодавчі проекти, які тимчасово змінюють систему оподаткування в Україні та полегшують діяльність бізнесів та підприємств. Деякі заходи дійсно полегшили діяльність підприємств (рис.1).

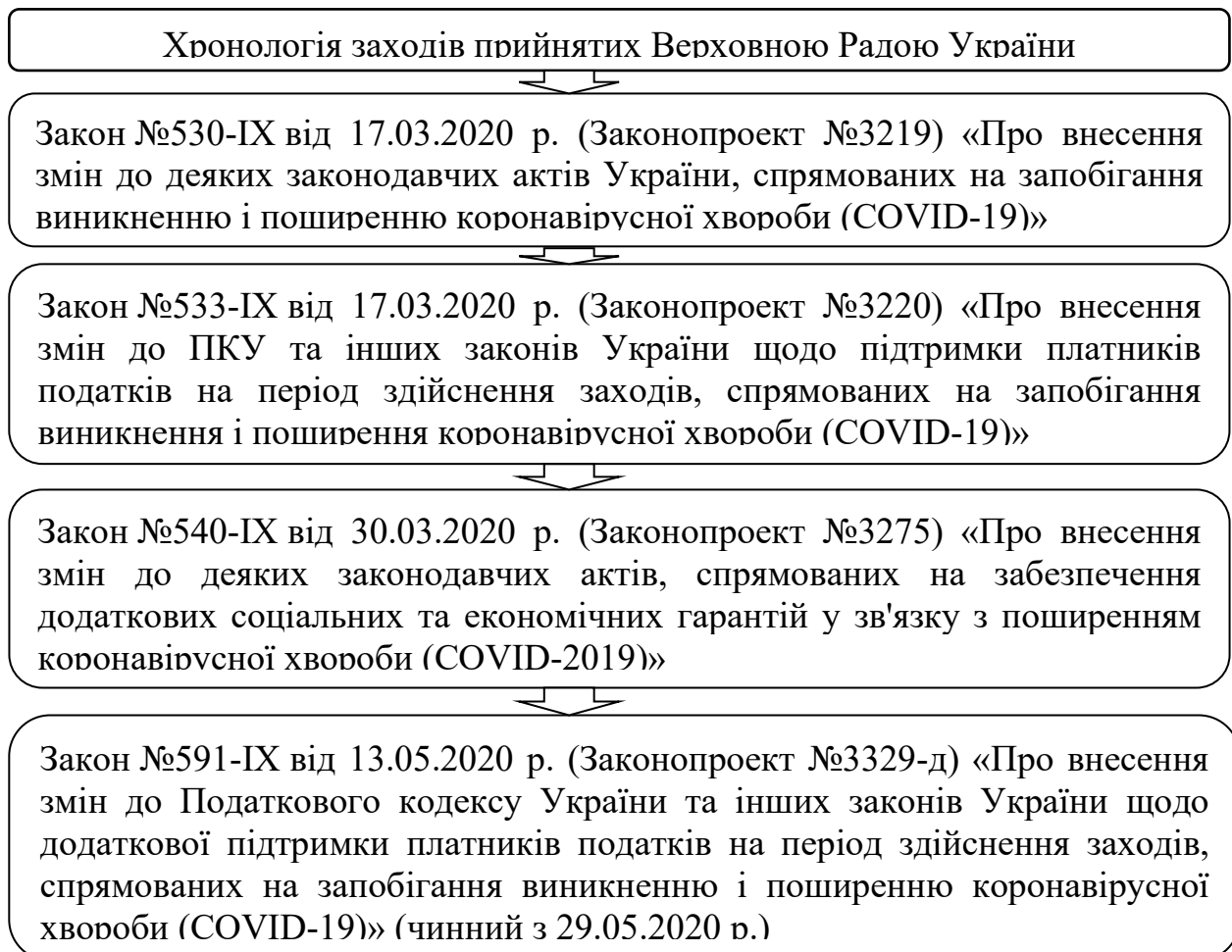

Рисунок 1 **Хронологія законопроектів прийнятих Верховною Радою через боротьбу з пандемією COVID-19**

Джерело: Побудовано авторами на основі даних [1,2,3,4]

Основні зміни внесені до Податкового Кодексу України (ПКУ) полягають у наступному:

- Податок на доходи фізичних осіб: з квітня 2020 року не оподатковуються ПДФО та військовим збором у вигляді допомоги по частковому безробіттю на період карантину, згідно ст.47-1 ЗУ «Про зайнятість населення» [5];

- Єдиний соціальний внесок: з березня по травень 2020 року від нарахування та сплати даного податку звільняються фізичні особи підприємці та фермерські господарства [5];

- Податок на прибуток підприємств: у 2020 році платники податків звільняються від застосування податкових різниць за п.140.5.9 ПКУ щодо суми коштів або вартості товарів, безоплатно наданих (перерахованих) громадським об'єднанням та/або благодійним організаціям та/або відповідним органам влади та/або закладам охорони здоров'я державної та/або комунальної власності (та іншим об'єктам) з метою запобігання поширенню на території України коронавірусної хвороби (COVID-19) [5];

- Акцизний податок: з квітня 2020 року акцизний податок справляється за ставкою 0 гривень за 1 літр 100-відсоткового спирту зі спирту етилового, який використовується для виробництва дезінфекційних засобів [5].

6 квітня 2021 року Президент України Володимир Зеленський підписав Закон «Про надання допомоги застрахованим особам на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» № 1358-IX, який Верховна Рада ухвалила 30 березня. Виплати в розмірі 8 тис. грн. будуть здійснюватись автоматично, після подання людиною, яка має на них право, заявки через додаток або Єдиний портал державних послуг «Дія» [7].

Заслуговує на увагу досвід Європейських країн у період пандемії COVID – 19, наприклад влада Чехії розробила пакет заходів для захисту бізнесу і приватних підприємців, їх нововведення це безвідсоткова «Позика COVID» для виплат заробітних плат робітникам у той період, коли підприємство не функціонує. Парламент Естонії обговорює можливість зниження акцизів на газ, електроенергію та паливо, відтермінування сплати податків та використання резервів. Центральний Банк Швеції надає шведським

компаніям до 500 мільярдів шведських крон (47 мільярдів євро) через банки, щоб надати доступ до кредитів під час пандемії[6].

Отже, можна зробити висновок, що зміни до Податкового законодавства України звісно полегшують функціонування підприємств та бізнесів, але з таким натиском пандемії все більше підприємств припиняють свою діяльність, тому на нашу думку Україні необхідно прийняти до уваги приклад зарубіжних країн боротьби із пандемією COVID-19.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню корона вірусної хвороби (COVID-19) : Закон України від 17 березня 2020 р. №530-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-20#Text> (дата звернення 18.04.2021р.).

2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) : Закон України від 17 березня 2020 р. №533-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/533-20#Text> (дата звернення 18.04.2021р.).

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19) : Закон України від 17 березня 2020 р. №540-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-20#Text> (дата звернення 18.04.2021р.).

4. ЗУ Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо додаткової підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-20#Text> (дата звернення 18.04.2021р.).

5. Зміни у податковому законодавстві України через поширення COVID-19. URL: <https://home.kpmg/ua/uk/home/insights/2020/03/tax-and-legal-considerations.html> (дата звернення 20.04.2021р.).

6. Юридичний науковий електронний журнал. URL: http://lsej.org.ua/2_2020/76.pdf (дата звернення 20.04.2021р.)

7. COVID-19: карантинну допомогу у розмірі 8000 гривень отримають підприємці та наймані працівники тільки з «червоної зони» веб-сайт. URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100023864-covid-19-karantinnu-dopomogu-u-rozmiri-8-000-griven-otrimayut-pidpriyemtsi-ta-naymani-pratsivniki-tilki-z-chervonoyi-zoni> (дата звернення 18.04.2021р.).

Лугова О.І.,

канд. екон. наук,

старший викладачкафедри обліку і оподаткування

Ярошук О.О.,

здобувач вищої освітиобліково-фінансового факультету

Миколаївського національного аграрного університету

м. Миколаїв

DIGITAL-ІННОВАЦІЇ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Застосування digital-інновацій в обліку та оподаткуванні спричинило появу такого поняття, як digital-бухгалтерія. Digital-бухгалтерія – це поняття, що характеризує бухгалтерський облік, як систему, що використовує будь які цифрові технології, які відбуваються в режимі онлайн і оф-лайн. Поняття digital-бухгалтерію та комп'ютерна бухгалтерія, відмінні один від одного. Digital-бухгалтерія включає в себе і комп'ютерну бухгалтерію, але нею не обмежується.

Автоматизовані інформаційні технології бухгалтерського обліку орієнтовані на збільшення ступеня автоматизації усіх інформаційних операцій і стали засобом віртуальної економіки. Віртуальна економіка – це, середовище, особливий економічний простір, в якому здійснюється електронний бізнес, тобто ця економіка, заснована на використанні інтерактивних можливостей. Віртуальну економіку часто називають новою економікою, щоб підкреслити її відмінність від старої, традиційної економіки їй притаманні специфічні риси. У віртуальній економіці існує поняття електронного бізнесу. Електронний бізнес являється діяльністю підприємства, спрямованого на отримання прибутку, що ґрунтується на цифрових технологіях и тих перевагах, які вони надають. Сфери застосування електронного бізнесу: електронна торгівля, мобільна торгівля, фінансові операції, купівля-продаж інформаційного продукту, купівля-продаж через торгові автомати, банківські операції, купівля-продаж через віртуальний магазин, ринок побутових послуг, необхідних для планування операції, операції на фондовій біржі, операції з Іноземною валютою. Електронний бізнес застосовує різноманітні інформаційні технології.

Основною комп'ютерної бухгалтерії та digital-бухгалтерії є інформаційні технології бухгалтерського обліку, що базуються на

таких науково-технічних досягненнях: створення засобів накопичення великих обсягів інформації на комп'ютерних носіях інформації; створення різних засобів зв'язку; створення персонального комп'ютера, що дозволяє за певними алгоритмами обробляти і відображати інформацію, накопичувати та генерувати ці знання.

Перевагами застосування digital-інновацій є:

1. Цифрові технології, які дозволяють охопити он-лайн і оф-лайн контрагентів, які використовують планшет і мобільні телефони. Таким чином залучається більш широка аудиторія, що не обмежується Інтернетом.

2. Можливість збирати чіткі і деталізовані дані. Практично всі дії контрагента в цифровому середовищі фіксуються аналітичними системами, що дозволяє робити точні висновки про ефективність різних операцій, а також скласти точний портрет контрагента.

3. Гнучкий підхід. Цифрові технології дозволяють залучити он-лайн режим оф-лайн аудиторію, і навпаки.

Отже, останнім часом, практично щороку, в повсякденне життя бухгалтера проникали різного роду digital-інновації, які позитивно вплинули на ведення бухгалтерського обліку.

Список використаних джерел

1. Digital Transformation of Industries (January 2018). Industry Agenda, World Economic Forum. Available at. URL: <http://reports.weforum.org/digital-transformation/wpcontent/blogs.dir/94/mp/files/pages/files/wef1601digitaltransformation>.

2. Офіційний веб сайт GfK. URL: <http://www.gfk.com/uk.ua/>.

3. Офіційний веб сайт ProConsulting. URL: <http://proconsulting.ua/>.

Недбайло І.І.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Науковий керівник: Пісоченко Т.С., канд. екон. наук,

асистент кафедри обліку і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ DIGITAL-ТЕХНОЛОГІЙ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Сучасна економіка будь-якої країни основана на новітніх цифрових технологіях, які насамперед тісно взаємопов'язані з електронними комунікаціями. Актуальним питанням на сьогодні є

перспективи розвитку та вплив цифрових технологій на інноваційний розвиток, охоплення технологіями бухгалтерського обліку та їх вплив на роботу бухгалтера. Важливо розуміти, що через розвиток та виникнення нової індустрії людська праця може призупинитися, що матиме негативний вплив на приймання подальших рішень, що може призвести до деградації людства. Тому потрібно включати та розуміти всі фактори, які вплинуть на подальшу роботу як всього людства, так і професії бухгалтера окремо.

В умовах цифрової економіки функції бухгалтера розширюються, при цьому зростає коло компетенцій та обов'язків. Потреби роботодавців обумовлюють необхідність підготовки кваліфікованих фахівців, здатних розв'язувати складні спеціалізовані завдання та прикладні проблеми у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування. Для цього необхідно використовувати в навчальному процесі останні досягнення економічної науки, а також систематично підвищувати кваліфікацію та дотримуватися норм професійної етики [1].

Перспективи розвитку цифрових технологій в бухгалтерському обліку досліджено у працях: Арнольда Х., Гусевої О., Краус Н., Легомінової С., Рорбек Р., Том Н., Фляйшман А. [2].

В сучасному світі професія бухгалтера розвивається і змінюється в умовах інтеграції з ІТ-технологіями. З проявом цих змінних представники даної професії повинні володіти найефективнішими інструментами та компетенціями, щоб бути конкурентоспроможними в цифровому економічному середовищі. Таким головним інструментом виступає інформація. Збір, обробка, аналіз та систематизація даних дозволяє отримувати цінну інформацію для використання в суспільно-економічних процесах. Але сама людина не в змозі здійснювати вище зазначені операції з великим потоком даних. Тому ефективним стає поєднання інновацій технологічного характеру, а саме: блокчейн, штучний інтелект, Big Data, B2B і т.д [4].

Розумні технології, такі як штучний інтелект та машинне навчання, активно надають підприємствам інформацію в реальному часі. Штучний інтелект і автоматизація може значно зменшити потребу в людській праці, і це може бути інтегровано в процеси бухгалтерського обліку та аудиту. Штучний інтелект може успішно застосовуватись для більш структурованих, програмованих та повторюваних завдань, де збір людських знань не є надзвичайно

складним і вимогливим. Розумні технології не розвивають вимерлий людський інтелект, але щоб допомогти бухгалтерам стати кращими стратегічними консультантами, надають важливу статистику бізнесу. Штучний інтелект і автоматизоване навчання дасть бухгалтерам кращий доступ до діапазону інформації з більшою кількістю джерел. Хоча штучний інтелект все ще є на ранніх стадіях розвитку його вже використовують 18% компаній [5].

Отже, автоматизація управління підприємством – досить об'єктивний процес, основою якого є високо організаційне середовище, що об'єднує інформаційне, телекомунікаційне, програмне забезпечення, інформаційні технології, мережі, бази даних знань, інші засоби інформації. Саме це дасть змогу на якісно-новому рівні проводити підприємницьку діяльність та оперативну роботу в цілому. На сьогодні є чимало альтернатив автоматизованого ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, кожна організація обирає кращий варіант для задоволення потреб обліку господарської діяльності.

Список використаних джерел

1. Шендригоренко М.Т., Лядська В.В. Проблеми та перспективи розвитку обліку в умовах цифрової економіки. *Економіка та суспільство*, 2020. Вип.22. URL: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/89/84>.
2. Павликівська О.І., Марущак Л.І., Кіляр О.Р. Діджиталізація обліку: тренди чи перспективи розвитку? URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/53132/2/2019_Pavlykivska_O_I-Didzhytalizatsiia_154-155.pdf.
3. Артем'єва О.О, Томша А.О, Бухгалтерський облік в умовах діджиталізації URL: <http://eprints.kname.edu.ua/57711/1/%D0%9A%D0%9E%D0%9D%D0%A4%D0%95%D0%A0%D0%95%D0%9D%D0%A6%D0%98%D0%AF%20%D0%A2%D0%95%D0%97%D0%98%D0%A1%D0%AB%202020%281%29-50-54.pdf>
4. Шишкова Н.Л., Перспективи ІТ-модернізації бухгалтерського обліку: актуалізація теорії і практики. *Economics Bulletin*, 2019. №3. URL : https://ev.nmu.org.ua/docs/2019/3/EV20193_146-159.pdf.
5. Gulin Danimir, Hladika Mirjana, Valenta Ivana, ECONSTOR / Digitalization and the Challenges for the Accounting Profession/ ENTRENOVA 12-14, September 2019. URL : <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/207712/1/56-ENT-2019-Gulin-et-al-502-511.pdf>.

Слесар Т.М.,
канд. екон. наук, доцент, доцент
кафедри обліку та оподаткування
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ В СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ

Провідні країни світу систематично впроваджують інновації для створення сучасної конкурентоспроможної національної економіки. Стимулювання державою інноваційної діяльності підприємств на сучасному етапі є необхідним та актуальним. Одним з видів непрямого стимулювання інноваційної діяльності являється стимулювання шляхом надання податкових пільг суб'єктам господарювання, які займаються чи тільки планують займатися інноваційною діяльністю.

Проблемами податкового стимулювання інноваційної діяльності займалось багато науковців. Загальну проблематику взаємозв'язку оподаткування та інноваційного розвитку досліджували О. Біла [1, С.22-27], І. Майбуров, П. Мельник, Л. Сало [2, С. 18-30], Л. Тарангул, З. Варналій та інші.

Складність будь-яких процесів, стимулюючих економічну діяльність, виникає як через відсутність дієвих механізмів так і через невчасне отримання інформації. Тому вимогою сьогодення є цифровізація всіх процесів.

Державна фіскальна служба (ДФС) є одним з лідерів впровадження цифровізації послуг. Забезпеченню спрощення сплати податків та надання бізнесу і громадянам якісних послуг сприяє співпраця з Міністерством цифрової трансформації України та іншими органами виконавчої влади. ДФС на сьогодні вже за рахунок цього спростила такі послуги як: Е-малятко, ID-14, забезпечуючи швидко реєстрацію дитини та отримання цифрового податкового номера, що завдяки порталу «Дія» виникає можливість отримати всю інформацію з державних органів.

Основна частина впроваджень забезпечує високий рівень цифровізації взаємовідносин бізнесу і держави. До даного напрямку можна віднести: Е-резиденство, Е-ліцензії, Е-акциз.

Такі зміни можна віднести до позитивних вже і через наявність в ДФС значної кількості користувачів електронних сервісів, що спричинило перейменування їх з «платників податків» на «користувачів податкових сервісів» та ріст їх в 2020 році на 100 тисяч.

В ДФС всі процеси максимально автоматизовані, враховуючи необхідність приймати і обробляти до 200 документів за секунду. В нинішньому році кількість документів, що надходять до ДФС зросла на 80 млн порівняно з відповідним періодом минулого року. Крім того органами ДФС надається найбільша кількість адміністративних послуг в Україні. Їх кількість в поточному році зросла на 20. Користувачі податкових сервісів можуть отримати 126 адміністративних послуг. Цифровізація послуг дозволяє постійно зменшувати кількість відвідувачів Центрів обслуговування платників податків. В 2020 році впроваджені в життя такі послуги і сервіси, як програмні РРО в смартфоні.

Єдиним рахунком для сплати податків користуються 1646 платників, через послугу онлайн надмірно сплачених коштів 331 тис. платників повернуто 7,4 млрд грн.

З листопада 2020 року ДФС запроваджено електронний сервіс «InfoTAX», яким на 1 січня 2021 року забезпечено 20 сервісів. Станом на 1 січня 2021 року до «InfoTAX» під'єднано понад 12 тис. користувачів. За 2 місяці 2021 року цим сервісом користувалися до 26 тис. користувачів.

ДФС також надає електронні довірчі послуги. У 2020 році супроводжувалось біля 2 млн сертифікатів та надано 926 млн позначок часу на електронні документи.

Електронними сервісами активно користуються 2,6 млн платників податків. Близько 99% сервісів та послуг оцифровано. Кількість послуг та сервісів постійно збільшується. Адміністративні послуги в 2020 році збільшилась з 96 до 126 (+30 адміністративних послуг за рік).

Протягом минулого року ДФС отримано і опрацьовано більше 7 млрд електронних документів, 6 млрд фіскальних документів з класичних РРО, 112 млн чеків програмних РРО, 481 млн електронних документів платників, 500 млн документів сформовано в /Вихідних/ ДФС.

Інформаційні системи ДФС функціонують в системі 24/7, а більшість сервісів працює в системі 24/7/365. Враховуючи потребу

здійснювати необхідні обсяги послуг необхідно оптимізувати процеси при подальшому розвитку он-лайн сервісів

Необхідність впровадження єдиної моделі сервісного обслуговування платників шляхом об'єднання послуг, що надаються Контакт-центром, Електронним кабінетом і Центрами Обслуговування Платників Адміністративних Послуг та одночасного запровадження системи управління знаннями щодо користування сервісами, інструментами та даними ДФС.

В 2021 році ДФС планує 100% послуг здійснювати он-лайн, сервіси, за допомогою яких адмініструвати та сплачувати податки буде максимально зручно і просто. Цифрова економіка – пріоритет для Президента України, команди Цифрової трансформації та команди ДФС.

ДФС систематично удосконалює свої сервіси. Розуміння потреб бізнесу забезпечується опитуванням платників, які висловлюють бажання спілкуватись з органами фіскальної служби в електронному вигляді, дистанційно, не відвідуючи податкові органи.

Список використаних джерел

1. Біла О.Г., Мединська Т.В. Трансформація вітчизняних умов податкового стимулювання інвестицій в умовах євроінтеграції. *Економіка. Фінанси. Право.* 2010. № 11. С.22-27.

2. Сало Л. Моделювання впливу податкової політики на соціально-економічний розвиток країни. *Світ фінансів.* 2015. Вип. 3. С. 18-30.

СЕКЦІЯ 3. ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Баришевська І.В.,

канд. екон. наук, доцент, доцент
кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Мельник О.І.,

канд. екон. наук, доцент, доцент
кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ ПРОЄКТАМИ

Висока конкуренція на ринку вимагає від підприємств оперативності виконання проєктів, мінімізації затрат та високого рівня якості. Орієнтація підприємства на її стратегічні цілі додає на строки виконання бюджету ще одне обмеження – відповідність стратегії підприємства.

Підприємства мають дві групи цілей: направлені на внутрішній (підвищення вартості бізнесу і ефективності бізнес-процесів) і зовнішній розвиток (підвищення продажів, вихід на нові ринки). Необхідно чітко розуміти цілі підприємства і підбирати відповідні проєкти, які дозволили б досягти цих цілей. При досягненні стратегічних цілей виникає необхідність управляти декількома різними проєктами, ефективно використовуючи обмежені ресурси.

Сучасні тенденції управління проєктами передбачають збільшення ролі інформаційних технологій. Інформаційні системи управління проєктами покликані підвищити ефективність управління та зменшити процент незавершеності проєктів. Інформаційні технології дають можливість управляти змінами, ресурсами, обмеженнями, комунікацією, робочою командою та іншими факторами, які впливають на проєкт. Інформаційні системи управління проєктами дозволяють – автоматизувати одну або декілька складових управління проєктами: складання календарного плану робіт, управління ресурсами, витратами, ризиками, якістю тощо [2].

Системи автоматизації управління проектами містять такі структурні елементи: засоби для календарно-сітьового планування, засоби розв'язання окремих задач (серед них слід виділити допроектний аналіз, розробка бізнес-планів, аналіз ризиків, управління строками, управління витратами), засоби для організації комунікацій між виконавцями проекту.

Інформаційні технології дозволяють не тільки успішно виконувати завдання управління проектами, а й забезпечувати ефективну комунікацію між членами проекту.

Управління комунікацією проекту – процеси, що включають створення, збір, розподіл, зберігання та використання інформації проекту.

Основні цілі, які досягаються за рахунок автоматизації, на кожному з головних етапів життєвого циклу проекту (табл. 1).

Таблиця 1 Основні цілі реалізації проектів при впровадженні інформаційних технологій

Етапи життєвого циклу проекту	Цілі
Концепція	- скорочення часу розробки і узгодження основних документів; - забезпечення ефективної взаємодії із замовником
Розробка комерційної пропозиції	- скорочення часу розробки і узгодження основних документів; - підвищення ефективності вибору виконавців, комплектуючих, постачальників; - забезпечення ефективної взаємодії із замовником, потенційними виконавцями і постачальниками
Проектування	- скорочення часу розробки графіку реалізації проекту
Реалізація	- підвищення достовірності і оперативності інформації щодо стану проекту для рішення задач оперативного управління; - скорочення часу підготовки звітів про хід розвитку проекту, і на цій базі суворе дотримання встановлених календарних термінів випуску документації; - забезпечення ефективної взаємодії між учасниками проекту
Завершення проекту	- скорочення часу підготовки робочої документації

Джерело: побудовано авторами

Ціль автоматизації - це забезпечення ефективного управління проектом, а задачею є створення програмного комплексу, який

забезпечить управління проектом протягом життєвого циклу, від задуму до завершення.

Використання інформаційних технологій для управління проектами відображено на рис.1.

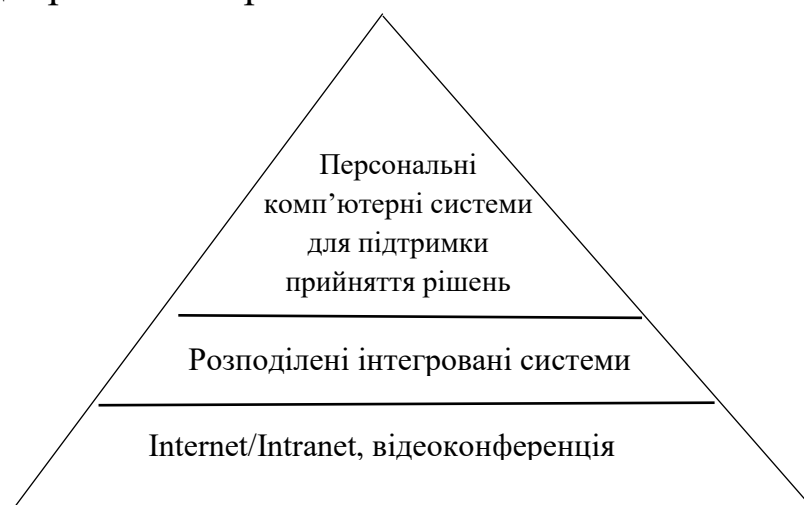

Рисунок 1 Автоматизація управління проектами

Джерело: побудовано авторами на основі [3]

Персональні комп'ютерні системи, що оснащені програмним забезпеченням для управління проектами, повинні забезпечувати виконання функцій:

- робота в багатопроєктному середовищі;
- розробка календарно-сіткового графіку виконання робіт;
- оптимізація розподілу та облік обмежених ресурсів;
- проведення аналізу «що-якщо»;
- збір та облік фактичної інформації щодо термінів, ресурсів і витрат, автоматизованої генерації звітів;
- планування і контроль договірних зобов'язань;
- централізоване зберігання інформації по реалізованим і завершеним проектам і т. д.

Ефективність систем управління проектами визначається сукупністю витрат і прибутків, які може принести система. Три основні параметри, які дозволяють оптимізувати використання проектного менеджменту – це час, вартість і якість роботи. При неефективному управлінні проектом підприємство може зазнати збитків у зв'язку із: затягуванням строків впровадження інновацій; перевищенням бюджету проекту; неякісним виконанням робіт.

Неефективне управління бюджетами робіт та якістю виконання робіт пов'язана із недооцінкою майбутніх витрат та прямими

витратами внаслідок помилкових дій. Середня вартість подібних помилок становить 10–20 % бюджету проєкту [1].

Ефективне управління проєктами неможливе без використання засобів автоматизації. Для підтримки виконання проєктів на різних етапах існує велика кількість програмних комплексів, метою яких є підвищення ефективності реалізації проєкту (мається на увазі, виконання проєкту в цілому, такі його окремих етапів в задані терміни в рамках затверджених асигнувань).

Список використаних джерел

1. Башинська І.О., Новак Н.Г. Ефективне управління проєктами підприємства. *Інфраструктура ринку: електронний науково-практичний журнал*, 2017. №6. С. 113-117.

2. Бродська А.О. Використання інформаційних технологій в управлінні проєктами підприємств. *Управління розвитком складних систем*. 2013. Вип. 13. С. 8-11. URL: <http://urss.knuba.edu.ua/files/zbirnyk-13/8-11.pdf>.

3. Сичова М.О., Шевченко Н.О. Особливості розвитку підприємництва в аграрному секторі регіону. *Агросвіт*. 2010. №13. С. 2-4.

Сирцева С.В.,

канд. екон. наук, доцент, доцент
кафедри обліку і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

Цимбалюк Л.М.,

директор Вознесенського коледжу Миколаївського НАУ
м. Вознесенськ

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

В умовах цифровізації економіки істотно розширюються межі управлінського обліку. Відповідно до інтересів користувачів управлінський облік має відповідати таким цілям: децентралізація контролю, в розрізі центрів відповідальності, за обліком витрат і формуванням собівартості продукції; впорядкування інформації в управлінській звітності, необхідної для прийняття управлінських рішень і розробки стратегічних дій підприємства [1, с.175]. Саме цей вид обліку в умовах цифровізації економіки стає важливим механізмом прийняття рішень. Тому більшість суб'єктів господарювання намагаються удосконалити свою діяльність та

забезпечувати конкурентоспроможність завдяки управлінській звітності.

Метою складання управлінської звітності є задоволення інформаційних потреб адміністративно-управлінського персоналу шляхом поєднання вартісних та кількісних показників, які дають змогу оцінювати та контролювати, прогнозувати та планувати діяльність центрів відповідальності або окремі напрями їхньої діяльності [2, с.605]. На підприємствах складання та подання такої звітності не регульовано системою відповідних нормативно-правових документів, а визначається лише внутрішніми документами, націленими на задоволення інформаційних потреб їх внутрішніх користувачів.

Основною управлінської інформації є система бухгалтерського обліку та інші бази даних, тому виникає проблема пошуку оптимального програмного забезпечення автоматизації управлінської звітності.

У більшості випадків на підприємствах внутрішня звітність складається з використанням програми Microsoft Excel, яка не має необхідної кількості опцій для складання таких звітів.

Однак, багато підприємств використовують тим або іншим способом програми, що автоматизують управлінський облік і формування управлінської звітності [3]. Ці програми одночасно є й свого роду етапами автоматизації. Серед них виділяють:

1. Програми бухгалтерського обліку з можливістю ведення в них управлінського обліку.

2. Програми написані власними силами.

3. Профільні програми для управлінського обліку.

4. ERP-системи (комплексна автоматизація підприємства), у рамках яких використовується блок по веденню управлінського обліку.

На нашу думку, з метою підвищення обґрунтованості управлінського обліку доцільно використовувати сучасні управлінські інформаційні системи, серед яких можна виділити «ISpro». Дана програма автоматизації процесів роботи підприємства являє собою набір взаємопов'язаних модулів (підсистем). Кожна підсистема має певну самостійність, тому ISpro можна збирати виключно під потреби замовника. Система містить 14 модулів, серед яких фінансове управління та аналіз, бухгалтерський і податковий облік, облік основних засобів, облік договорів, облік запасів, управління автотранспортом.

ISpro дозволяє створити єдину централізовану систему управління підприємством, автоматизувати всі процеси, оптимізувати операційні витрати, підвищити ефективність використання матеріалів, формувати необхідні управлінські звіти.

Система «ISpro» призначена для автоматизації обліку й управління підприємствами різного профілю і форми власності. Застосування системи можливо в бюджетній сфері, сфері послуг, виробництві і торгівлі (оптовій і роздрібній). Адаптація системи до підприємств різного профілю виконується за рахунок підбору компонентів програми.

Таким чином, автоматизація управлінського обліку на підприємстві та формування необхідної управлінської звітності дозволить значно підвищити результативність і якість прийнятих управлінських рішень, які матимуть вплив на ефективну і стійку його діяльність в умовах цифровізації економіки.

Список використаних джерел

1. Довжик О.О. Роль управлінського обліку та проблеми його впровадження на підприємствах. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2012. №2. С.174-179.

2. Управлінська звітність підприємства: принципи формування. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 23. С.604-608.

3. Безверхня Ю.В. Проблеми та перспективи автоматизації управлінського обліку. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2015. №1(29). С.192-197.

СЕКЦІЯ 4. ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФІНАНСОВІЙ, БАНКІВСЬКІЙ ТА СТРАХОВІЙ СФЕРІ

Шишпанова Н.О.,

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування

Боднар О.А.,

канд. екон. наук, асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування

Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

РОЛЬ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У БІЗНЕС-ПРОЦЕСАХ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

Розвиток страхового ринку країни в цілому та страхових компаній зокрема, зростання обсягів акумульованих ними фінансових ресурсів створюють сприятливі умови для розвитку економіки тому, що страхові фонди спрямовуються на інвестування різноманітних виробничих та соціальних об'єктів.

В Україні ринок страхування є незначним за обсягом активів та за рівнем споживання страхових послуг.

Показник проникнення, що визначається як співвідношення обсягу залучених страхових премій до ВВП, становить 1,4% (з них "non-life" – 1,3%) [3]. Відмітимо, що незважаючи на значну кількість компаній, фактично на страховому ринку основну частку валових страхових премій – 98,1% – акумулюють 100 СК "non-Life" (47,6% всіх СК "non-Life") та 96,7% – 10 СК "Life" (43,5% всіх СК "Life") [3]. За 2019 рік валові страхові премії, отримані страховиками при страхуванні та перестрахованні ризиків відстрахувальників та перестраховувальників становили 53001,2 млн грн. Частка валових премій із "non-life" у 2019 році становила 91,2% від загального обсягу валових премій, і лише 8,7% було отримано від страхування життя. Для порівняння, у ЄС частка премій за договорами страхування життя становить більше 50% та є джерелом довгострокового фінансування для фінансового сектору.

Відмітимо, що в сучасних умовах вагома роль у бізнес-процесах страхових компаній належить цифровим та інноваційним технологіям, які забезпечують досягнення як короткострокових

ефектів, так і довгострокових конкурентних переваг. Впровадження технологій дозволяють страховикам в першу чергу, знизити витрати та оптимізувати свої бізнес-процеси, а відповідно створити нові високотехнологічні алгоритми взаємодії з клієнтами. Так, за 2017 рік високотехнологічні компанії України збільшили свій дохід в середньому на 6,2% в той час, як інші учасники страхового ринку лише на 3,4% [2]. Як засвідчує зарубіжний досвід, рівень інноваційності страховика є одним з визначальних чинників підвищення його конкурентоспроможності.

Всі процеси та покупки не лише товарів, але і послуг, перейшли в цифрові канали. Страхові компанії не стали виключенням, вони також дуже стрімко віддають перевагу цифровізації бізнес-процесів, роботі з даними та налагодженню управління клієнтським досвідом в режимі онлайн. Проте, процес цифровізації страхового ринку України знаходиться в даний час на початковому етапі. Впровадити сучасні страхові технології можуть лише компанії, що мають фінансові можливості та модернізацію основних бізнес-процесів, оскільки сучасні технології корінним чином змінюють схеми взаємодії з клієнтами. Впровадження технологій дозволяють страховикам знизити витрати та оптимізувати свої бізнес-процеси, а відповідно створити нові високотехнологічні алгоритми взаємодії з клієнтами.

Вважаємо, що основними напрямками розвитку страхового ринку України в умовах цифрових трансформацій нині виступають кілька феноменів, представлених на рисунку 1.

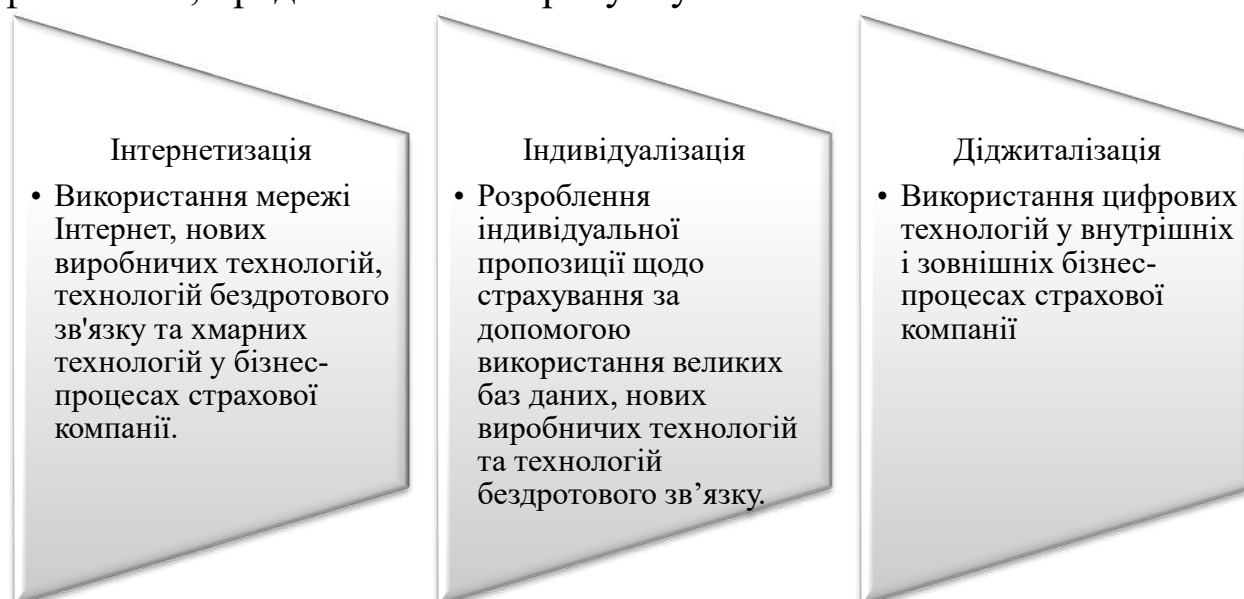

Рисунок 1 Напрями цифровізації страхового ринку України та їх роль у бізнес-процесах страхових компаній

Джерело: [1]

Ті компанії, які інвестували в онлайн останніми роками, зараз, під час кризи, почали повноцінно працювати у віддаленому режимі. Але впровадження якісних онлайн-сервісів вимагає значних інвестицій, тому далеко не всі страховики можуть їх собі дозволити. Допоміжним чинником для розвитку українського ринку страхування може стати продаж такої послуги, як страховий поліс для покриття витрат на лікування COVID-19. Такі страхові поліси можуть стати обов'язковими при виїзді за кордон і будуть користуватися популярністю.

На думку Лесі Щербакової, голови правління СК “Провідна”, страховики будуть інтегрувати у свою роботу цифрові рішення. Ключовою тенденцією можна вважати онлайн-страхування. Погоджуємося, що саме пандемія стала поштовхом для розвитку та переходу як частини бізнес-процесів в онлайн, так і безпосередньо переходу послуг в онлайн. І це тільки початок. Так, фахівці компанії переконані, що ті досягнення в області діджиталізації, що здобули більшість серйозних компаній, розвиватимуться і значно покращать клієнтський досвід. Багато компаній намагалися запустити ті чи інші продукти категорії “мотор” з телематикою. Перший крок зроблено. Очікується поступове зростання інтересу до таких продуктів і збільшення їхньої частки в портфелях.

Отже, посилення глобалізаційних тенденцій, вдосконалення та поширення інтернет-технологій, зростання доступності портативних пристроїв вимагають від страховиків активізації застосування інноваційних інструментів. Потреба у реалізації інноваційних рішень страховими компаніями обумовлюється необхідністю автоматизації бізнес-процесів, застосування цифрових технологій при отриманні, зберіганні та обробці даних, наявності альтернативних каналів збуту, використання ефективних маркетингових ідей.

Список використаних джерел

1. Національний банк України. Стратегія розвитку FinTech в Україні до 2025. Липень 2020. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/DDWIAwXTdqjdClp> (дата звернення: 25.11.2020).
2. Новини діджиталізації страхової галузі. URL: <https://www.insa.com.ua/uk/blog/novosti-didzhitalizatsii-strahovoj-otrasli/>.
3. Український інститут майбутнього. Україна 2030E – країна з розвинутою цифровою економікою. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoju.html#6-2-2>.
4. Статистика страхового ринку України. URL: <https://forinsurer.com/stat> (дата звернення 13.05.2021).

Шишпанова Н.О.,

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування

Кугляр А.А.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

НЕОБХІДНІСТЬ АКТИВІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВОГО ОМБУДСМЕНА В УКРАЇНІ

Проблеми, що існують ринку страхових послуг знижують рівень довіру до страхових компаній та пригнічують їх розвиток. По-перше це низька зацікавленість у страхування, що виникає внаслідок низької платоспроможності населення та недовіри до діяльності страхових компаній. По-друге, це недосконале законодавче регулювання, особливо щодо обов'язкових видів страхування. Варто відмітити, що велика кількість страхових компаній практично ще не працює за світовими та європейськими стандартами, а вітчизняне страхове законодавство не відповідає вимогам міжнародного, у тому числі Європейського Союзу. Ще одним стримуючим фактором розвитку вітчизняного страхового ринку є незавершене формування інфраструктури національного страхового ринку, яка була б здатна надавати страховикам різного виду послуги - консультаційні, маркетингові, експертні.

Саме тому, з метою нівелювання зазначених нами стримуючих факторів, а також з метою підвищення ролі страхових компаній на фінансовому ринку в цілому необхідно активізувати страхову діяльність за рахунок підвищення попиту на страхові послуги шляхом підвищення рівня прозорості страхового ринку та страхових компаній, створення єдиної бази даних страховиків і реєстри незалежних посередників. Також важливим є створення централізованої бази даних про шахрайство на страховому ринку, доступ до якої могли би мати усі страховики. Необхідно розвивати сучасну страхову інфраструктуру, розробити єдині «правила гри» для страхових посередників. Покращити фінансові індикатори страхової діяльності та посилити фінансову безпеку на страховому ринку, шляхом зобов'язання страхових компаній поступово впроваджувати систему управління ризиками страхового портфелю відповідно до вимог Solvency II.

Світовий досвід доводить, що напрямом подолання зазначених негативних тенденцій може стати запровадження інституту альтернативного вирішення страхових спорів на противагу судовому захисту. У країнах Європейського Союзу функціонує інноваційна модель надання фінансових послуг щодо розгляду таких спорів, що зазвичай пов'язані із захистом прав споживачів страхових послуг. Їх називають інститути фінансового омбудсмена [1]. Діяльність Страхового омбудсмена у Німеччині розпочалась у 2001 р. за ініціативою страхової галузі, який функціонує у складі асоціації страховиків як арбітражна рада. Фінську службу фінансового омбудсмена (FINE) утворено у 2009 р. Управлінням по конкуренції та захисту прав споживачів Фінляндії, Управлінням фінансового нагляду Фінляндії та Асоціацією фінансових послуг Фінляндії. Служба фінансового омбудсмена у Великій Британії є незалежним державним органом, що утворений парламентом для позасудового вирішення спорів між фінансовими компаніями та їхніми клієнтами [**Ошибка! Неизвестный аргумент ключа.**].

Дії омбудсмена є набагато гнучкішими, ніж це передбачено формальними судовими процедурами, тому він може вирішувати конфлікти неформальним способом. Однією з головних переваг омбудсмена є його фахова компетентність, оскільки його знання реальної страхової практики є чи не найширшими. На таку посаду може претендувати людина, яка бездоганно володіє знаннями страхової справи та законодавства. І як висновок, страховий омбудсман, зазвичай, є доступнішим та зручнішим для користувача, а ніж суди. Відмітимо, що в Україні діє громадська спілка «Український страховий омбудсмен», яка створена, з метою захисту інтересів страхувальників безкоштовно для них та дозволяє збалансувати інтереси держави, бізнесу та споживачів.

При впровадженні інституту страхового омбудсмена, який буде належним чином спланований та добре функціонуватиме з'являться переваги як для самих страховиків, так і для їх клієнтів. В результаті така інституція принесе користь і державі. Переваги активізації діяльності страхового омбудсмена вказано на рис.1.

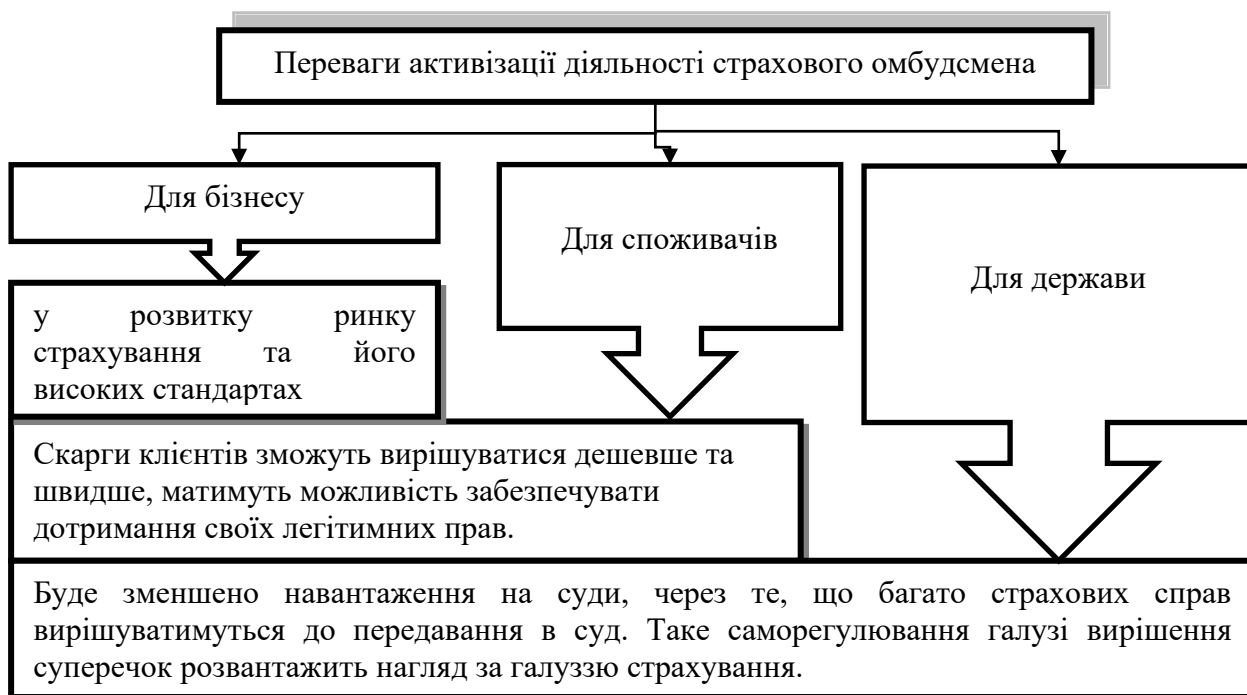

Рисунок 1- Переваги активізації діяльності страхового омбудсмена

Джерело: власні дослідження

Таким чином, можемо стверджувати, що в Україні доречно створити приватний інститут страхового омбудсмана. Він мав би створюватися не державою, а страховими компаніями, які є зацікавленими у розвитку ринку страхування та його високих стандартах. Зарубіжний досвід показує, що кількість страхових компаній-членів інституту страхового омбудсман на постійно зростає.

Список використаних джерел

1. Заволока Ю. М., Єфременко А. Г., Малащенко Ю. А. Особливості функціонування страхового ринку в умовах сучасної цифрової трансформації. *Економіка і держава*, 2020. №6. С. 102-106.
2. Офіс страхового примирителя. URL: <https://ipk.org.ua/>.
3. Український інститут майбутнього. Україна 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html#6-2-2>.

СЕКЦІЯ 5. РОЛЬ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ТА ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Діденко О.А.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Науковий керівник: Дубініна М.В., д-р. екон. наук, професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ

Для того щоб визначити шляхи та способи управління ризиками аудиторської діяльності, спершу необхідно дослідити ризик як загальну економічну категорію, його сутність, джерела виникнення та фактори впливу, систему управління ним, а потім, використовуючи загальнонауковий метод дедукції, перенести отримані результати такого дослідження на ризики аудиторської діяльності.

Оскільки об'єктом нашого дослідження є ризик у сфері економічних відносин, то необхідно визначити поняття економічного та підприємницького ризиків.

Економічний ризик - це ймовірність того чи іншого результату (отримання прибутку чи зазнавання втрат) від реалізації певного господарського проекту чи операції.

Підприємницький ризик - небезпека виникнення непередбачених проектним задумом матеріальних і фінансових втрат, збитків від проведення підприємницької діяльності, здійснення угод. Цей термін є узагальнюючим для групи ризиків, що виникають на різних етапах кругообігу капіталу внаслідок дій конкурентів, постачальників, інших контрагентів, змін кон'юнктури ринку, технологічних помилок тощо.

В економічній літературі виділяють три основні невід'ємні риси ризику:

- суперечливість - здатність менеджерів приймати необґрунтовані з економічної точки зору рішення в умовах відсутності достатньої інформації;

- альтернативність - наявність декількох можливих варіантів рішень;

- невизначеність - відсутність повної інформації про умови прийняття рішень.

Відсутність будь-якої з цих трьох рис ставить під сумнів можливість визначення ризику.

На нашу думку, таке визначення структури системи управління ризиками є неповним, оскільки крім внутрішньо впорядкованої структури елементів система включає ще й певні норми, правила, організаційні засади взаємозв'язку та взаємодії між елементами. Тому система управління ризиками, крім суб'єктів і об'єктів управління, повинна містити:

- по-перше, методи і засоби впливу суб'єктів управління на об'єкти управління ризиками з метою зменшення імовірності та негативних наслідків настання ризикових подій. До цих методів можна віднести методи виявлення ризиків, їх оцінювання й аналізу, а також діяльність, пов'язану зі зменшенням рівня ризиків. Методи і засоби впливу відображають взаємозв'язок між суб'єктами та об'єктами управління;

- по-друге, способи координації дій між різними суб'єктами управління, тобто певні правила їхньої взаємодії.

Для ефективного управління ризиками необхідно дотримуватись таких основних принципів:

- по-перше, ризик великим заради малого є не виправданим;

- по-друге, не можна ризикувати більше, ніж це дозволяють власні ресурси;

- по-третє, необхідно враховувати можливі наслідки ризику.

Варто зауважити, що методи попередження та розподілу ризику спрямовані на зменшення його рівня як імовірності виникнення, а методи передання та самофінансування - на зменшення негативних наслідків. За допомогою ж способу здобуття додаткової інформації можна зменшити як імовірність появи негативних наслідків ризику, так і їх обсяг.

Суб'єкт ризику може не чинити жодних дій щодо зменшення його рівня, а прийняти ризик таким, яким він є. Таке прийняття ризику залишається на повну відповідальність суб'єкта управління, і допускається лише у випадках високого рівня впевненості ненастання ризикової події чи існування можливості повного покриття негативних наслідків.

Оскільки більшість ризиків є схильними до повторення, для зменшення їх рівня в майбутньому (незалежно від наслідків

попередніх дій) необхідним є проведення наступного, заключного етапу. На цьому етапі суб'єкт управління аналізує ефективність використання обраних методів, що передбачає оцінку їх впливу на запобігання ризикової події, а у випадку її настання - визначення зменшення негативних наслідків як результат застосування методів управління. Також необхідно дослідити, чи не ефективнішим було б застосування інших методів управління ризиками.

Список використаних джерел

1. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (вид. 2015 року). URL: <http://www.ari.com.ua/msa>.

2. Загородній А.Г., Пилипенко Л.М. Управління ризиками аудиторської діяльності. Львів : в-во Національний університет «Львівська політехніка», 2008. 128 с.

**ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО
ОБЛІКУ, АУДИТУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА ФІНАНСІВ В
УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ**

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції, м. *Миколаїв*, 20 травня 2021 р.

Технічний редактор: С.В. Сирцева

Формат 60 x 84 1/16. Ум.друк. арк. 7,3

Тираж 100 прим. Зам. № ____

Надруковано у видавничому відділі

Миколаївського національного аграрного університету 54020, м.
Миколаїв, вул. Г. Гонгадзе, 9 Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490
від 20.02.2013 р.